

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Stadhuis (Roeselare, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2021C25
April 2021

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteur: Aaron Willaert

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2021

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV.

Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Resultaten van het bureauonderzoek	7
1.1	Administratieve gegevens	7
1.2	Onderzoeksopdracht.....	9
1.2.1	Doelstelling.....	9
1.2.2	Onderzoeksvragen	9
1.2.3	Juridische context	9
1.2.4	Randvoorwaarden	9
1.2.5	Archeologische voorkennis van het terrein	10
1.3	Werkwijze en strategie	11
1.3.1	Methode	11
1.3.2	Fysisch geografische situatie	11
1.3.3	Historische context en bekende archeologie vindplaatsen	11
1.3.4	Archeologische indicatoren	12
1.3.5	Verstoringshistoriek.....	12
1.4	Assessmentrapport.....	13
1.4.1	Introductie tot het projectgebied.....	14
1.4.1.1	Ruimtelijke situering.....	14
1.4.1.2	Geplande werken.....	15
1.4.2	Fysisch geografische en geologische situatie	19
1.4.2.1	Landschappelijke situering	19
1.4.2.2	Tertiaire lithostratigrafie	22
1.4.2.3	Quartaire lithostratigrafie	23
1.4.2.4	Bodemvormingsprocessen	24
1.4.3	Historische en archeologische voorkennis.....	25
1.4.3.1	Overzicht van de gekende archeologische waarden	25
1.4.3.2	Historische context en bekende archeologische vindplaatsen	33
1.4.3.3	Archeologische indicatoren en cartografische bronnen	34
1.4.3.4	Huidige gebruik en verstoringen.....	42
1.5	Synthese	45
2	Bibliografie.....	47

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).....	8
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt). 8	
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).	14
Figuur 4: Bestaande kelders weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).	15
Figuur 5: Inplantingsplan gelijkvloers weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).	17
Figuur 6: Synthese geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).	18
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).	19
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	20
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	20
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	21
Figuur 11: Hoogteverloop, NW-ZO	21
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	22
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	23
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).	24
Figuur 15: Opgravingsplannen van het archeologisch onderzoek aan huis Duyvewaardt.	26
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen binnen een straal van 2 km van het projectgebied (Bron: Geopunt).....	27
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 met aanduiding van de CAI-polygonen (Bron: Geopunt).....	28
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op het plan uit Flandria Illustrata door Sanderus, 1641 (Bron: Universiteitsbibliotheek Gent).....	35
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op het Plan de Ville de Roulers uit 1786 (Bron: KBR).	36
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).....	37

Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).	38
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op het kadastraal plan van 1854 (Bron: KBR).....	38
Figuur 23: Situatieschets 1919 (Bron: Kadastraal Archief West-Vlaanderen).	40
Figuur 24: Situatieschets 1971 (Bron: Kadastraal Archief West-Vlaanderen).	40
Figuur 25: Situatieschets 1987 (Bron: Kadastraal Archief West-Vlaanderen).	41
Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).....	42
Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979- 1990 (Bron: Geopunt).....	43
Figuur 28: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000- 2003 (Bron: Geopunt).....	43
Figuur 29: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008- 2011 (Bron: Geopunt).....	44
Figuur 30: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).....	44

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.....	7
---	---

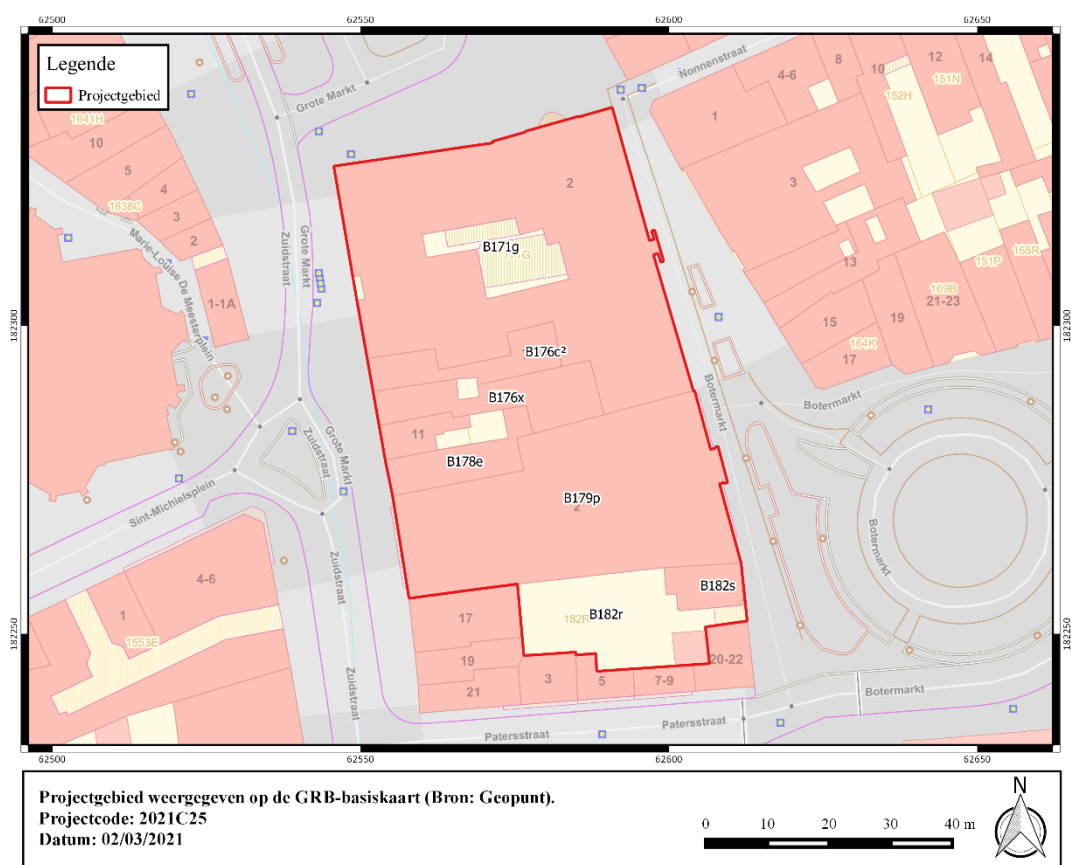
1 Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Administratieve gegevens

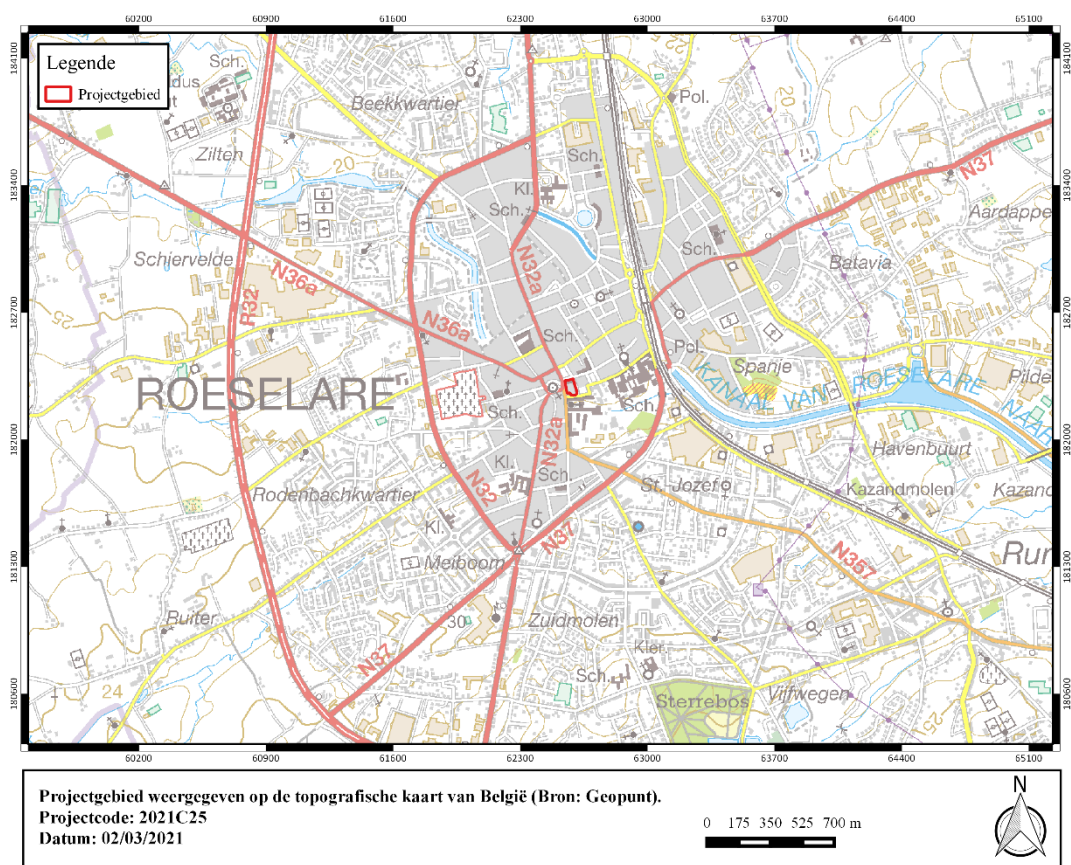
Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Roeselare
	Deelgemeente	/
	Postcode	8800
	Adres	Grote Markt 8800 Roeselare
	Toponiem	Stadhuis
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 62496 Y _{min} = 182231 X _{max} = 62662 Y _{max} = 182347
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Roeselare, Afdeling 2, Sectie B, nr.'s: 171g, 176c ² , 176x, 178 ^e , 179p, 182s, 182r Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Bart Bot (erkend archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Elke Ghyselbrecht (aardkundige) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	Willem Hantson (RADAR)	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).

1.2 Onderzoeksoopdracht

1.2.1 Doelstelling

Het archeologisch vooronderzoek betracht altijd eerst door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen tijdens een bureauonderzoek eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied te inventariseren, waarderen en veiligstellen.

1.2.2 Onderzoeksvragen

Voor het bureauonderzoek zijn volgende onderzoeksvragen te formuleren:

- Hoe is de aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied?
- Welke processen van bodemvorming zijn bekend?
- Welke geomorfologische processen zijn bekend?
- Welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
- Zijn er archeologische resten bekend binnen de grenzen van het plangebied?
- Welke is de aard en ouderdom van bekende archeologische resten?
- Welke is de conserveringsgraad en gaafheid van de bekende archeologische resten?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventueel aanwezige archeologische resten?

1.2.3 Juridische context

Het onderzoeksterrein situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als woongebied. Het onderzoeksterrein situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 4145 m², de geplande werken hebben betrekking op een oppervlakte van ca. 1913 m², vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.4 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

Een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is momenteel onmogelijk voorafgaand aan het aanvragen van de stedenbouwkundige vergunning. Het plangebied is op heden bebouwd. Deze bebouwing dient eerst verwijderd te worden conform de sloopvoorwaarden opgenomen in het Programma van Maatregelen.

Daarom wordt geadviseerd voor de uitzonderingsprocedure waarbij een nota wordt aangeleverd op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er op het projectgebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of (gedeeltelijke) vrijgave mogelijk is.

1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Stadhuis Roeselare werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.3 Werkwijze en strategie

1.3.1 Methode

In de praktijk resulteert het bureauonderzoek in een inschatting van het archeologisch potentieel van een onderzoeksgebied. Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en de verstoringshistoriek.

Pas na de vaststelling van het archeologisch potentieel kunnen onderbouwde inschattingen worden gemaakt over de planeffecten op eventueel archeologisch erfgoed.

1.3.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen.

De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad en gaafheid van het archeologische erfgoed.

Volgende informatiebronnen werden geconsulteerd t.b.v. een eerste aardkundige analyse:

- Tertiair en Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Toelichting bij de Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart van Vlaanderen
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen

1.3.3 Historische context en bekende archeologie vindplaatsen

Beschikbare historische en toponymische kennis over woonplaatsen (buurtschap, gehucht, dorp, stad) in en nabij het onderzoeksgebied kan een zinvol kader bieden om de betekenis van bekende archeologische vindplaatsen te evalueren.

Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het onderzoeksgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed geraadpleegd en is lokaal geïnformeerd naar recent onderzoek. De recente onderzoeken die voortvloeiden uit archeologienota's zijn geraadpleegd via loket.onroerend.erfgoed.be.

1.3.4 Archeologische indicatoren

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische bronnen, iconografische data en fotocollecties. Ze vormen fysiek aanwijsbare fenomenen die een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van archeologische sites.

Archeologische indicatoren zijn gezocht in de Centrale Archeologische Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed en in ontsloten cartografische bronnen die zowel via Geopunt als via het Nationaal Geografisch Instituut (Cartesius) ter beschikking worden gesteld. Bijkomende cartografische bronnen zijn waar relevant bekomen via verder archiefonderzoek.

1.3.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van het onderzoeksgebied bepaalt in belangrijke mate de te verwachten gaafheid en bewaringsgraad van eventueel aanwezig archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, beschikbare plannen van (verdwenen) constructies, verslagen van bodemonderzoeken en saneringen of informatie over delfstoffenwinning relevante informatie bieden.

Aanvullende informatie over recent historisch landgebruik is afkomstig van geraadpleegde luchtopnames vanaf 1971, ter beschikking gesteld via Geopunt.

1.4 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

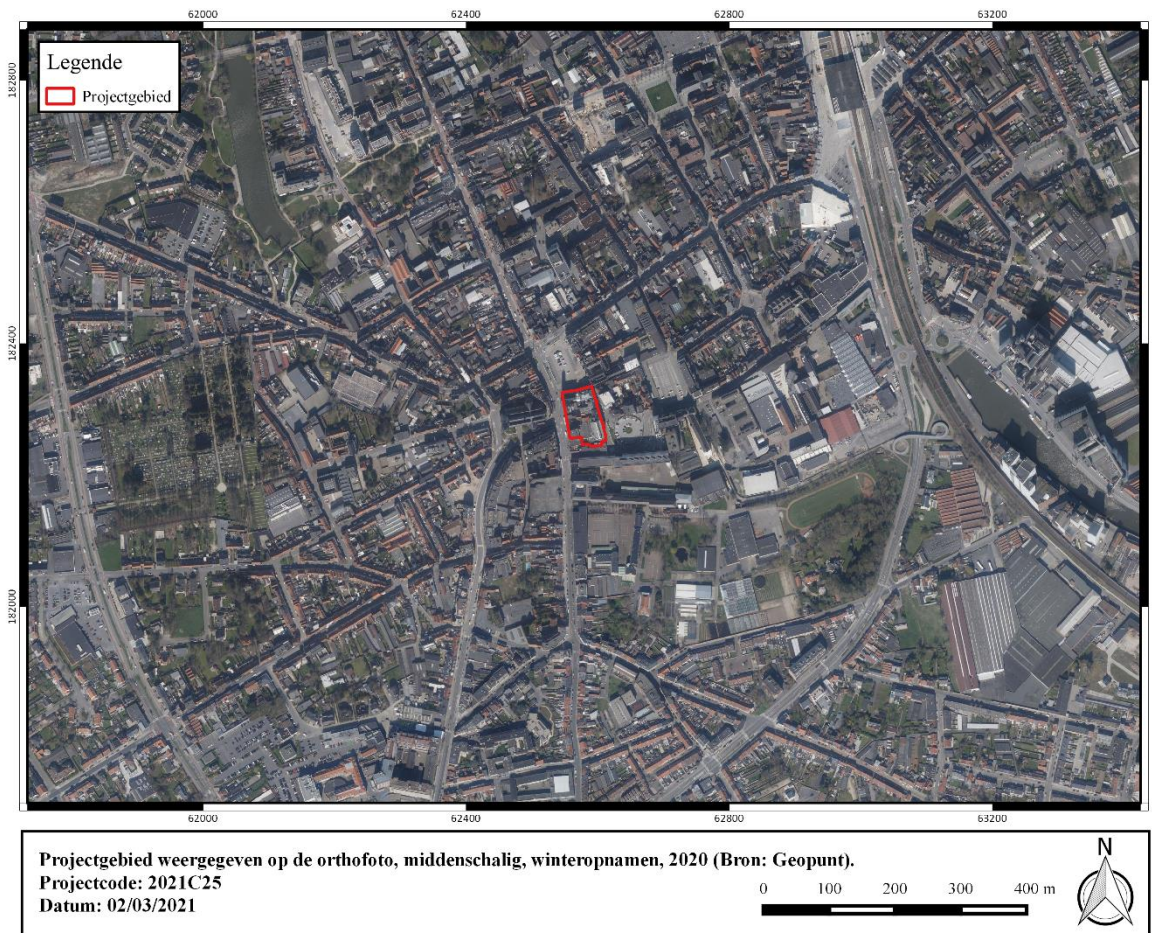

1.4.1 Introductie tot het projectgebied

1.4.1.1 Ruimtelijke situering

Het plangebied is gelegen in Roeselare, in de provincie West-Vlaanderen.

Het onderzoeksterrein zelf is gelegen tussen de Grote Markt, Botermarkt en Zuidstraat en valt samen met het bestaande stadhuis. Het stadhuis werd de afgelopen jaren verbouwd en uitgebreid waarbij gaandeweg ook de panden in de Zuidstraat en de Botermarkt werden opgenomen in het geheel.

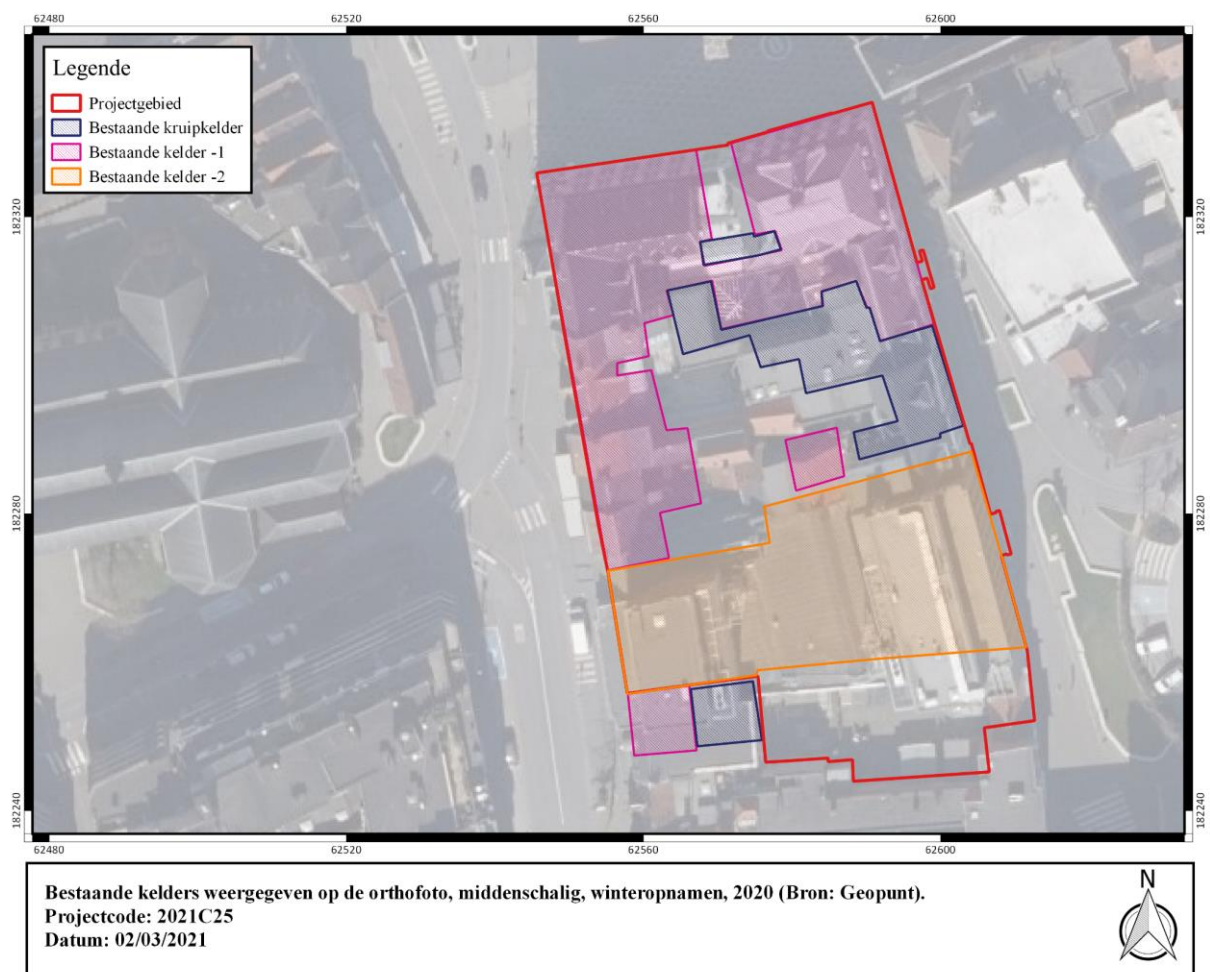
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).

1.4.1.2 Geplande werken

De aanvraag betreft de sloop van gedeeltelijke constructies, de restauratie van het historisch stadhuis en belfort en de realisatie van een nieuw stadhuis gelegen in het bouwblok tussen de Grote Markt, de Botermarkt de Patersstraat en de Zuidstraat in Roeselare. De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt ca. 4145 m².

Het stadhuis werd de afgelopen 50 jaar herhaaldelijk verbouwd en uitgebreid. Gaandeweg werden ook panden aangekocht in de Zuidstraat en de Botermarkt. Deze panden werden op hun beurt verbouwd en verbonden, waardoor het stadhuis een kluwen van volumes, gangen, trappen en binnenkoeren geworden is.

Op heden is het plangebied reeds grotendeels onderkelderd. Het betreft kruipkelders, kelders met één ondergronds niveau en kelders met twee ondergrondse niveaus. De bestaande kelders zijn hieronder aangeduid.

Figuur 4: Bestaande kelders weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).

Op de Grote Markt wordt een transparante toegang gecreëerd tussen het historische stadhuis en het belfort. De toegang leidt rechtstreeks naar het atrium. Vanuit het atrium zullen de achtergevels van het historische stadhuis en het belfort opnieuw zichtbaar worden. Hierdoor wordt het historische stadhuis gehetwaardigd als imposant vrijstaand gebouw.

Langs de Botermarkt en de Zuidstraat komt een nieuwbouw voor de administratie. De historische gebouwen en de nieuwbouw worden verbonden door middel van het atrium, dat de

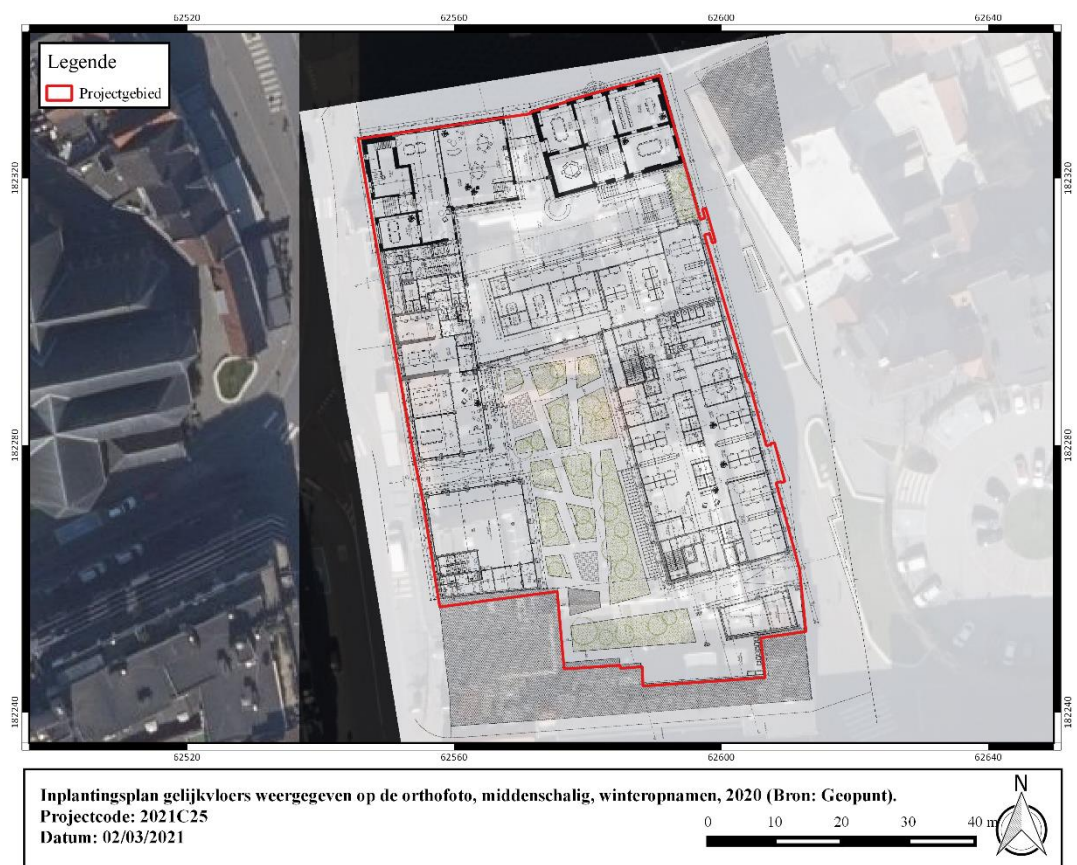
centrale ontmoetingsruimte wordt. Langs het atrium komen loketten en gespreksruimtes. De trouwzaal en de gemeenteraadszaal blijven respectievelijk in het historische achttiende-eeuwse stadhuis en het belfort.

Het nieuwbouwvolume krijgt twee verdiepingen aan de Zuidstraat en vier verdiepingen aan de Botermarkt. Het gebouw wordt door middel van diverse terrassen en daktuinen op schaal van de omgeving gebracht. De warme beige tint van de gevels verwijst naar de natuursteen van het historische stadhuis. In het binnengebied komt een publieke tuin, bereikbaar via doorsteken aan de Zuidstraat en de Botermarkt.

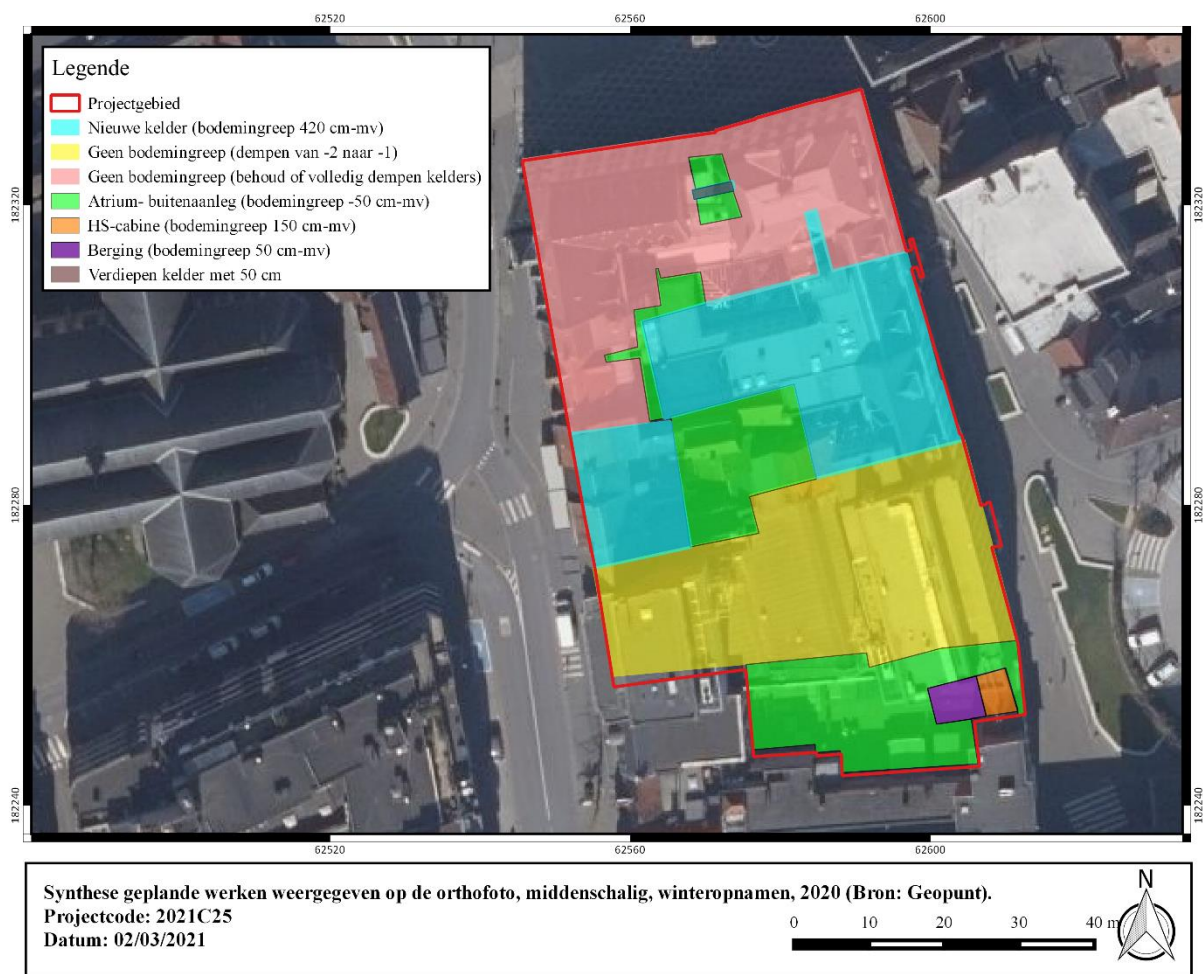
Over een deel van het plangebied worden de bestaande kelders gedempt of blijven de bestaande kelders behouden. Deze zone is op onderstaande figuur aangeduid in roze en heeft een oppervlakte van ca. 1113 m². Voorafgaand aan het dempen van de kelder wordt de bestaande vloerplaat van de kelder niet uitgebrouwen. Ter hoogte van de gele polygoon wordt de bestaande kelder opgehoogd van niveau -2 tot niveau -1 over een oppervlakte van ca. 1119 m². Ook hier zal voorafgaand aan de ophoging geen uitbraak zijn van de bestaande keldervloerplaat. Over een zone van ca. 2232 m² worden aldus géén bodemingrepen voorzien.

Centraal wordt wél een nieuwe kelder uitgegraven over een oppervlakte van ca. 983 m². Voor deze nieuwe kelder wordt een maximale uitgraving voorzien tot een diepte van ca. 420 cm-mv. De diepte van de uitgraving om tot dit niveau te komen is afhankelijk van de diepte van de bestaande kelders. In het noordelijk terreindeel wordt tussen de twee te behouden kelders een nieuwe leidingenkelder gerealiseerd. Hier is reeds een kelder aanwezig, maar de nieuwe kelder zal zich ca. 50 cm dieper situeren. De oppervlakte van deze leidingenkelder bedraagt ca. 6,5 m². Een deel van het terrein is noch in de bestaande toestand, noch in de ontworpen toestand onderkelderd. Deze zone is op onderstaande figuur in het groen aangeduid. Deze zone valt deels samen met het geplande atrium, deels met de geplande nieuwe tuin. Ter hoogte van deze zone van ca. 781 m² dient een bodemingreep gerekend te worden van ca. 50 cm-mv. In het zuidoostelijk terreindeel worden een berging (bodemingreep 50 cm-mv over een oppervlakte van 35 m²) en een HS-cabine (bodemingreep 150 cm-mv over een oppervlakte van 23 m²) voorzien.

De gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen - dat is het projectgebied met uitzondering van de te behouden of te dempen kelders - bedraagt ca. 1913 m².

Figuur 5: Inplantingsplan gelijkvloers weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).

Figuur 6: Synthese geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).

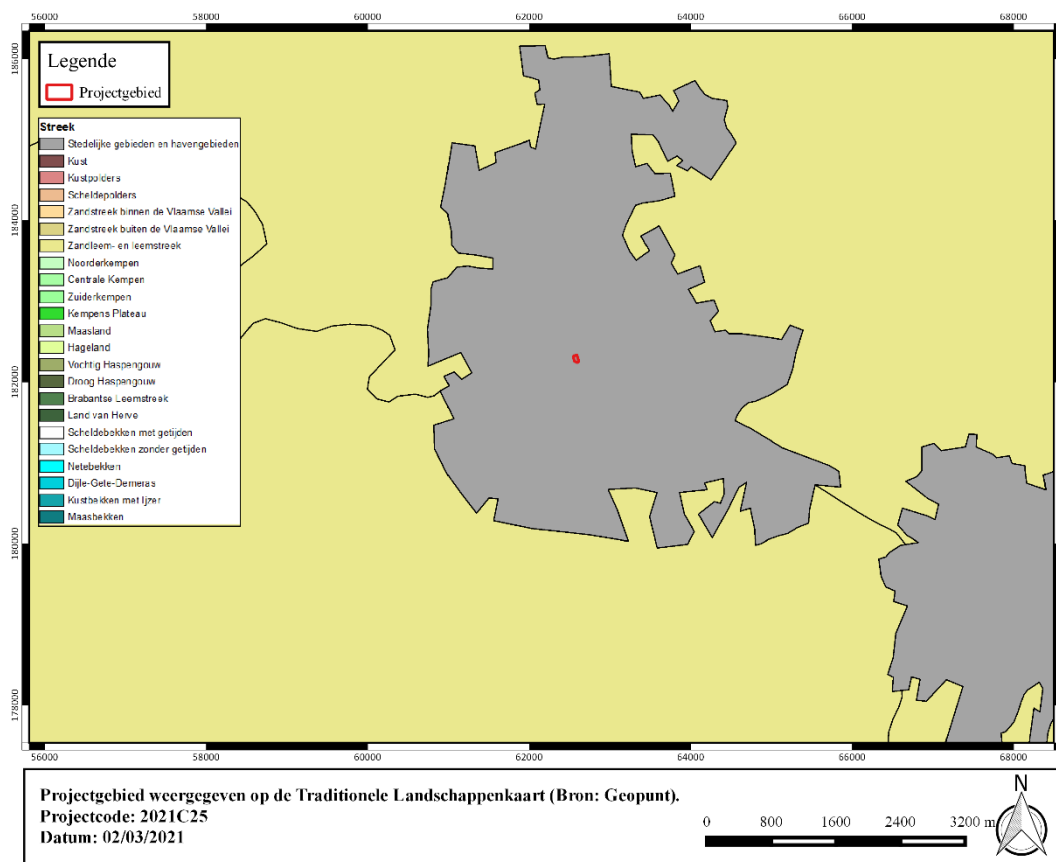
1.4.2 Fysisch geografische en geologische situatie

1.4.2.1 Landschappelijke situering

Het plangebied is gelegen binnen stedelijke gebieden en havengebieden.

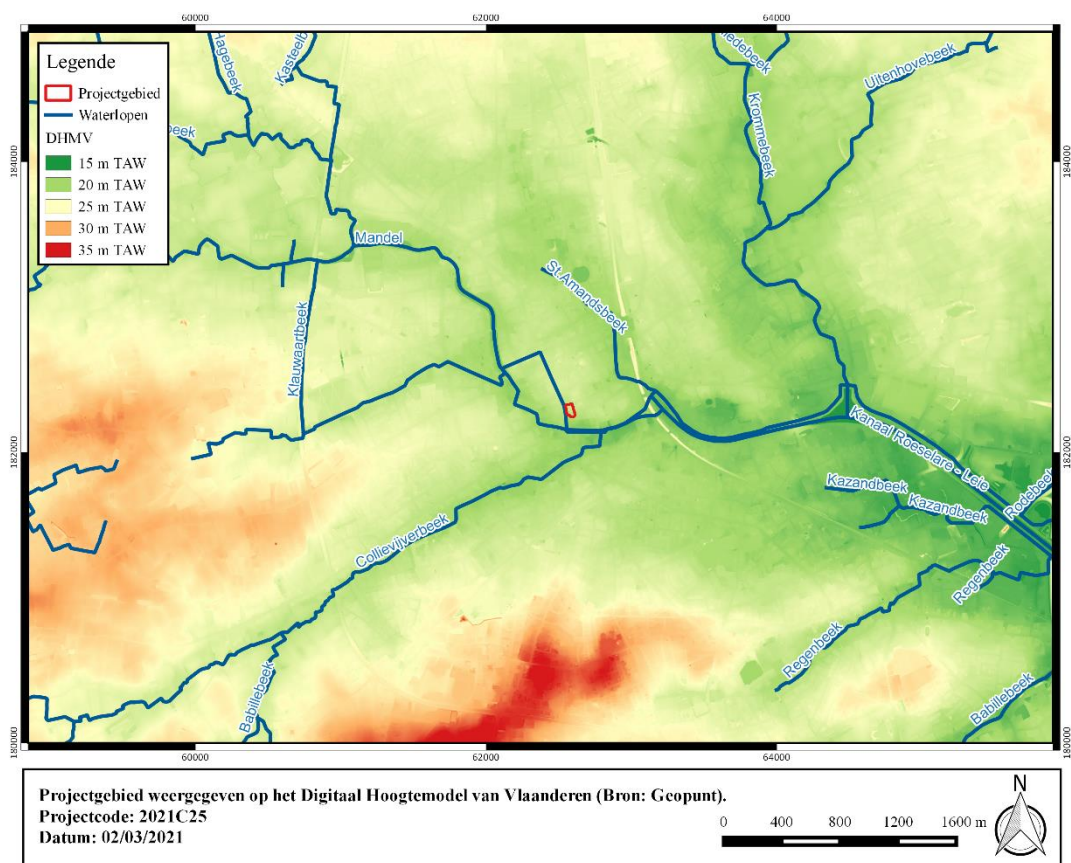
De stadskern van Roeselare is tot ontwikkeling gekomen op het Weichseliaan terras ten noorden van de Mandel. Het plangebied situeert zich op een hoogte van ca. 21.4 – 22.6 m TAW en helt licht af naar het zuiden, richting de Mandel. Dit landschappelijk kader – op iets hoger gelegen terrein langs het alluvium van de Mandel - moet vanouds aantrekkelijk geweest zijn voor jager-verzamelaars in de regio.

Hydrografisch gezien is de projectzone gelegen binnen het Leiebekken, deelbekken Mandel.

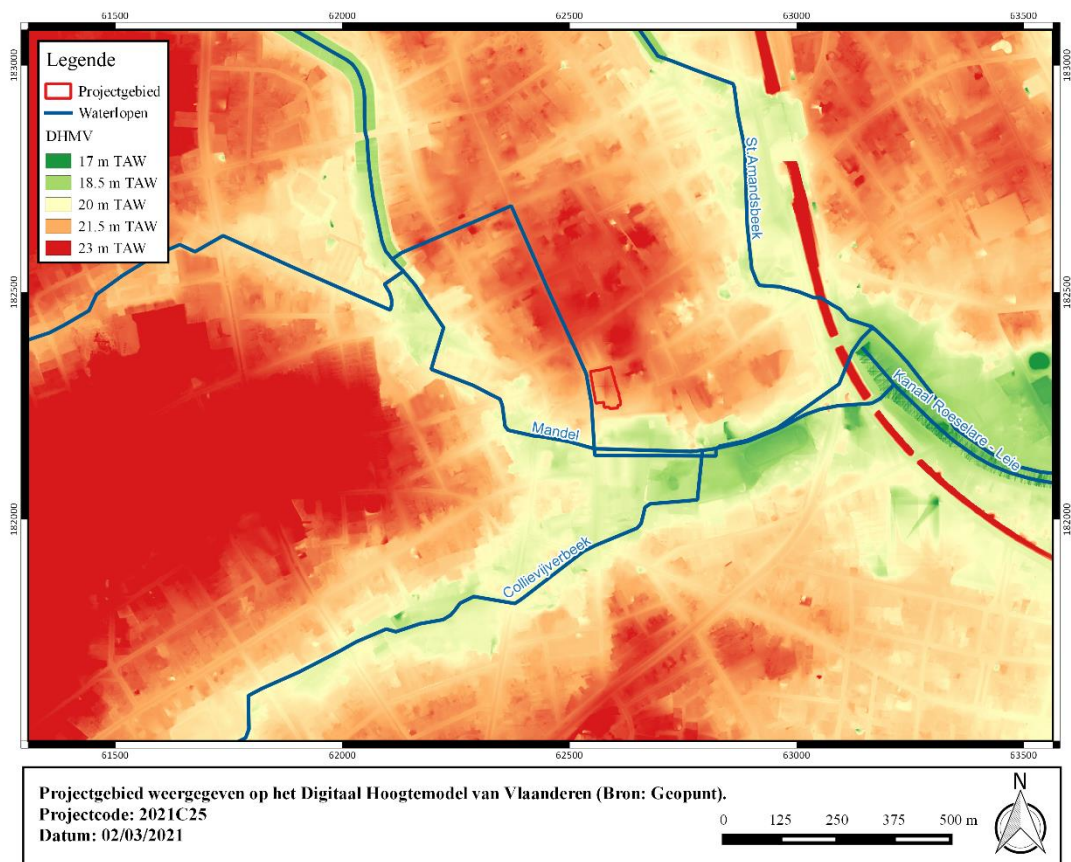

Figuur 7: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

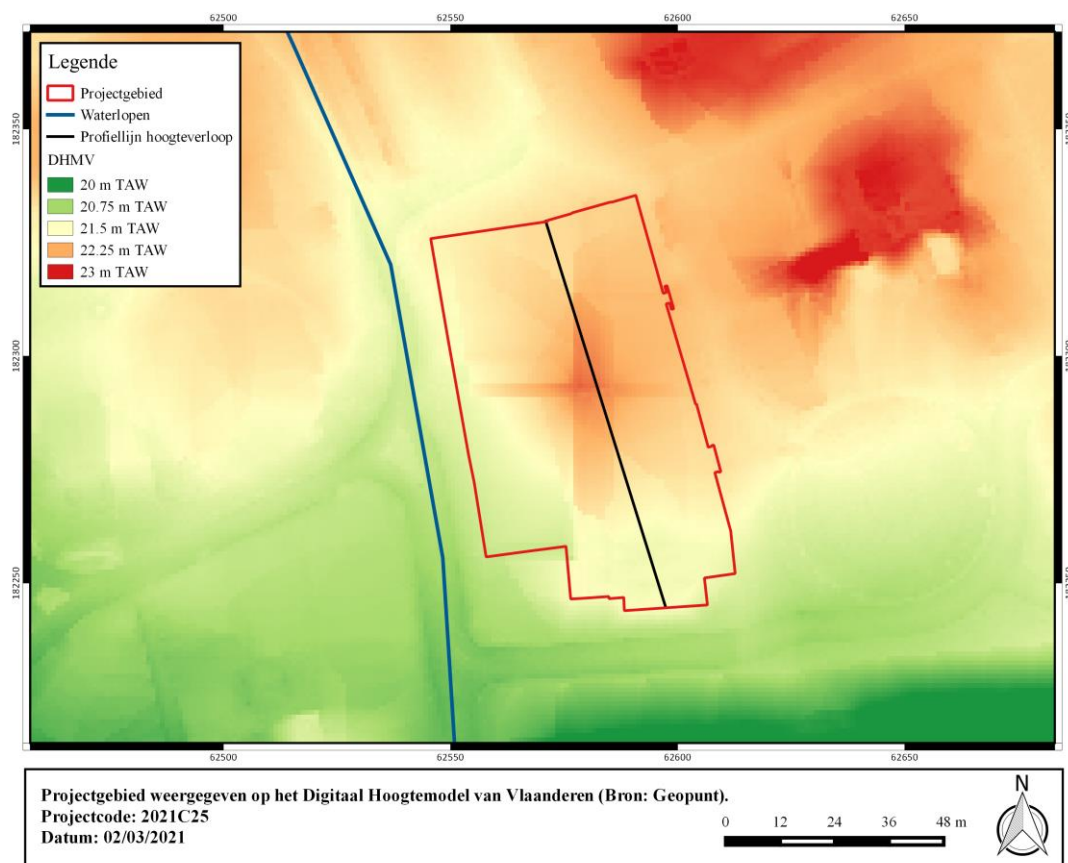

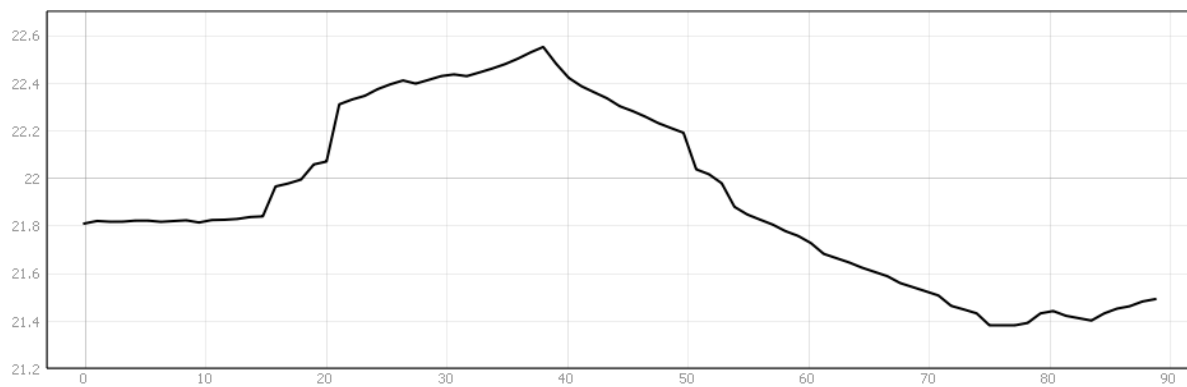
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

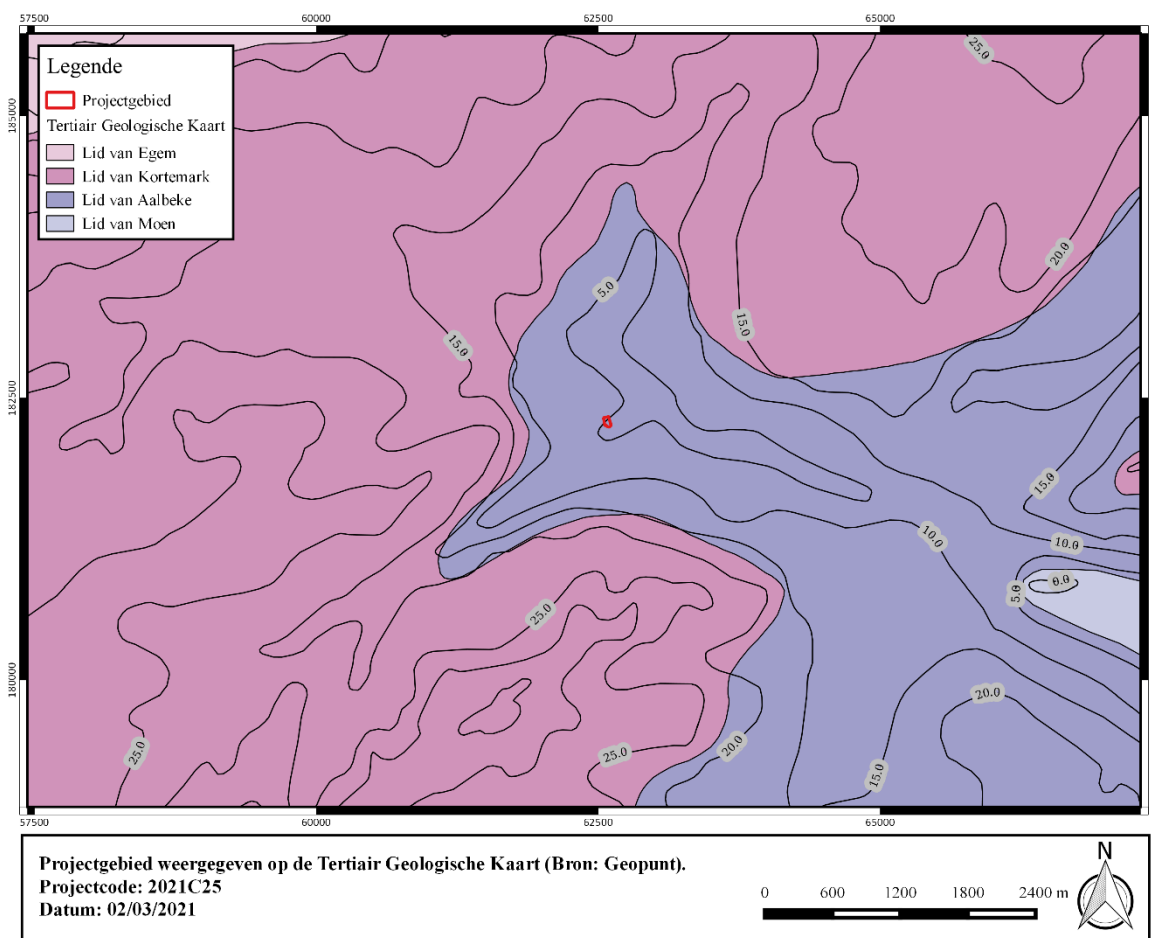

Figuur 11: Hoogteverloop, NW-ZO

1.4.2.2 Tertiaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het **Lid van Aalbeke (Formatie van Kortrijk)**. Deze formatie bestaat hoofdzakelijk uit mariene kleiige sedimenten, die weinig macrofossielen bevatten en is de eerste afgezette formatie van het Vroeg-Eoceen (54,8 Ma – 49,0 Ma). Over het algemeen worden de afzettingen siltiger of zandiger (ondieper afzettingsmilieu) naar het zuidoosten toe en homogeen kleiiger naar het noorden en noordoosten toe (dieper afzettingsmilieu). De Formatie van Kortrijk wordt ingedeeld in vier leden; van onder naar boven: het Lid van Mont-Héribu, het Lid van Saint-Maur, het Lid van Moen en het Lid van Aalbeke. Het Lid van Mont-Héribu rust op de Groep van Landen.

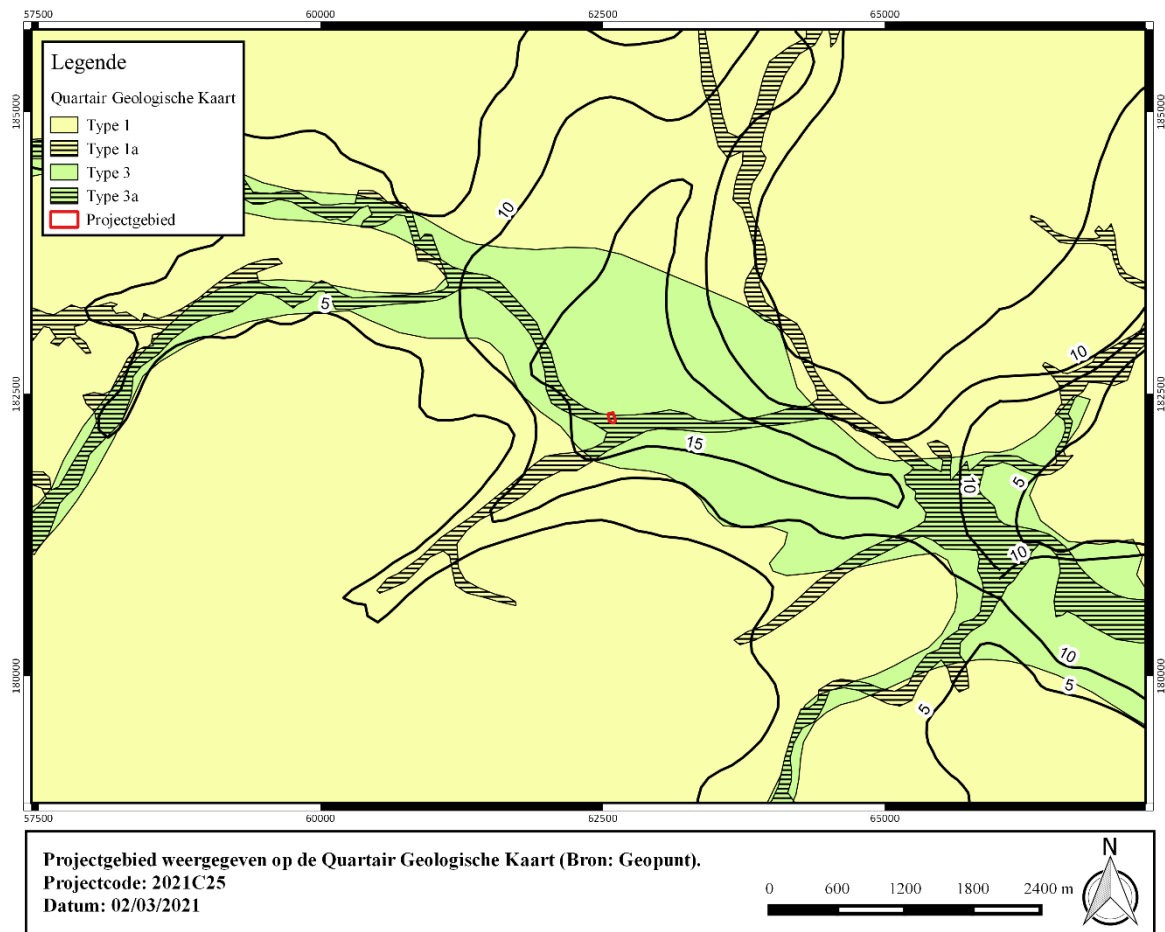
Het Lid van Aalbeke is een fijnsiltige homogene klei, afgezet in een rustig open-shelf milieu. Het manifesteert zich vaak als een grijze plastische klei die soms fossielen, zandsteenconcreties en laagjes grijs zand bevat. Deze klei wordt uitgebaat voor vervaardiging van bakstenen, dakpannen en siertegels.

Figuur 12: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.2.3 Quartaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 3a**. Het bestaat uit een basis van fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan gevolgd door een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen. Binnen deze afzetting kunnen mogelijk hellingsafzettingen van het Quartair voorkomen. Lokaal kan deze eolische afzetting afwezig zijn. De top bestaat uit een fluviatiele afzetting (organochemisch en perimarien inclus) van het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal.

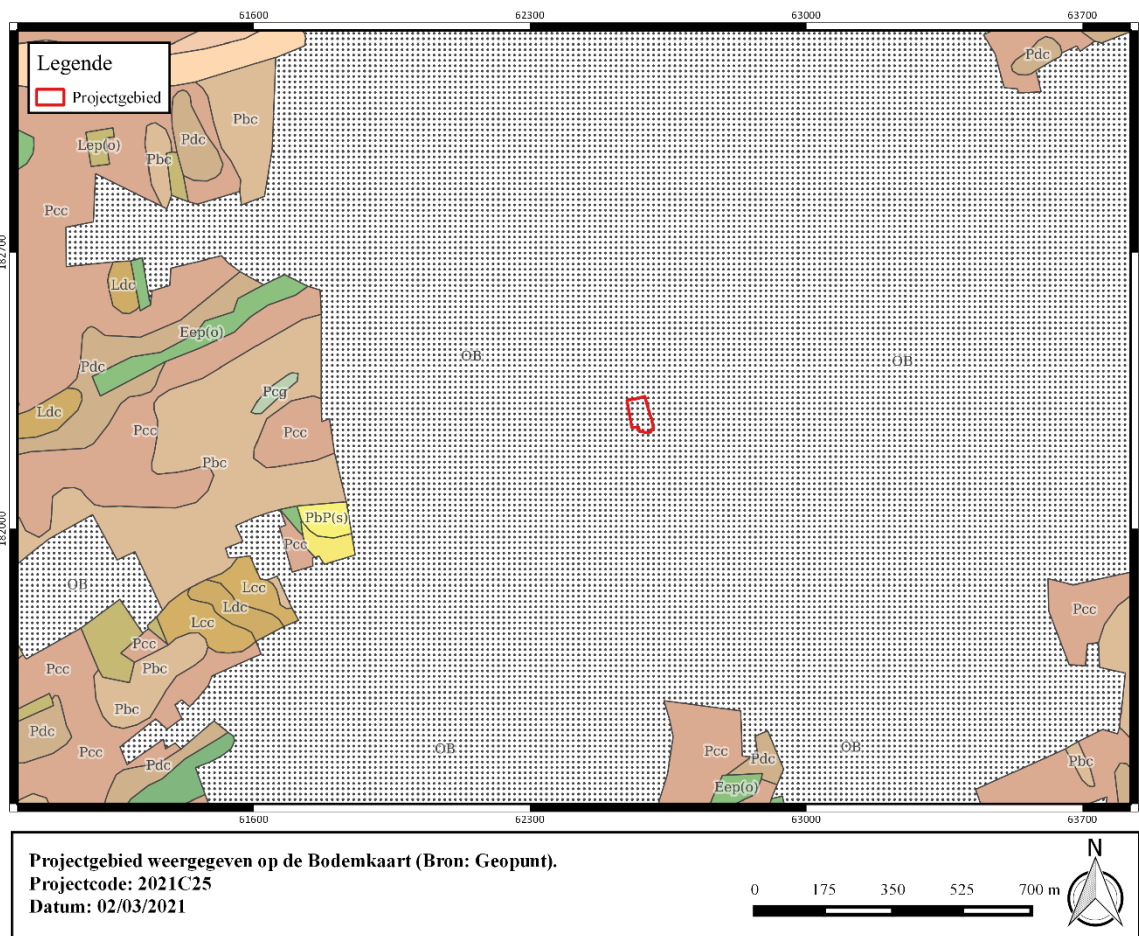

Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.2.4 Bodenvormingsprocessen

Het bodemtype **OB** is een kunstmatig bodemtype waarbij de natuurlijke bodem sterk verstoord kan zijn door de aanwezige verharding of bebouwing. Hierdoor is het niet altijd mogelijk de natuurlijke bodem te herkennen.

Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).

1.4.3 Historische en archeologische voorkennis

1.4.3.1 Overzicht van de gekende archeologische waarden

In het kader van de heraanleg van de Grote markt werden in 1979 archeologische opgravingen uitgevoerd waarbij de funderingen van de "oude" stadshalle met belfort blootgelegd werden. Dit was reeds eerder gebeurd in 1941.

Relevant voor het projectgebied is een archeologisch onderzoek dat is uitgevoerd aan de zuidwestelijke rand van het projectgebied. In de kerstvakantie van '88-'89 werden ter hoogte van de tuinzone van de voormalige woning van kunstschilder Duyvewaardt talrijke sporen aangetroffen. Deze tuinzone situeert zich binnen de projectgrenzen. Op verschillende plaatsen in de tuin waren bij de werkzaamheden aardewerkfragmenten aan het oppervlak gekomen. Zeer lokaal werden deze dieper uitgegraven, er heeft zeker geen algemene opgraving van het terrein plaatsgevonden. De talrijke aardewerkfragmenten konden geplaatst worden in een 14^e-eeuwse huishoudelijke context.¹

Naast de archeologische waarnemingen in de tuin van het vroegere woonhuis Duyvewaardt en in een concentratie langs de noordkant van de vrijgekomen ruimte werd ook een beperkt archeologisch onderzoek uitgevoerd in de bouwput van de Zuidstraat 17, precies ten zuiden van het projectgebied. Hierbij werd een kelder aangesneden van een woning uit eind 13^e – begin 14^e eeuw. De breedte van de straatgevel bedroeg ongeveer 6 meter en de diepte richting de Botermarkt vermoedelijk 8 meter. Het bouw materiaal bestond uit rode baksteen van 27 x 12,5 x 6,5, de muurschalken en peilers waren opgetrokken in gele baksteen. Bovenop de leemvloer steunden de twee gevonden peilers met daarnaast een bakstenen riool die afliep richting de Mandel. Deze riool was samengesteld uit naast elkaar liggende, niet gemetselde gele bakstenen van dezelfde afmeting.

In het huis Duyvewaardt werden enkele kleine metaalvondsten en veel organisch materiaal aangetroffen. Alsook kwam grijs aardewerk aan het licht vermoedelijk uit een 14^e-eeuwse huishoudelijke context. Ook werd steengoed verzameld met name fragmenten van kleien wijnkannen in zogenaamd Langerwehre aardewerk en scherven van een grotere kruik met rolstempelversiering met mogelijke herkomst uit Duitsland. In de 14^e eeuw werd het onderzochte woonhuis geteisterd door een brand. Na de brand werd de kelder met puin en huisafval opgevuld. Het huis Duyvewaardt situeert zich precies buiten de projectgrenzen.

Het onderzoek wijst aldus op de aanwezigheid van middeleeuwse bewoning binnen de projectgrenzen.

¹ Telefonisch contact met J. Goderis op 27/04/2021

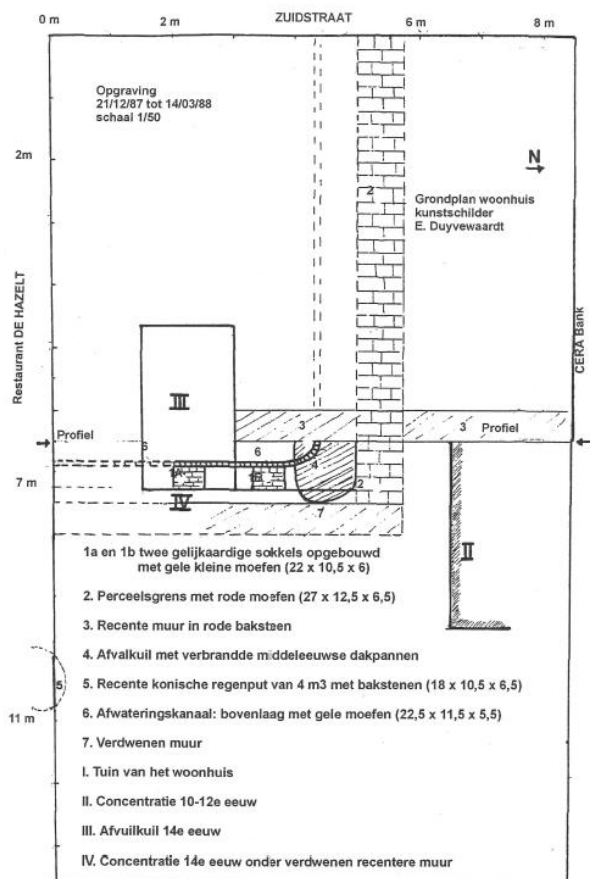
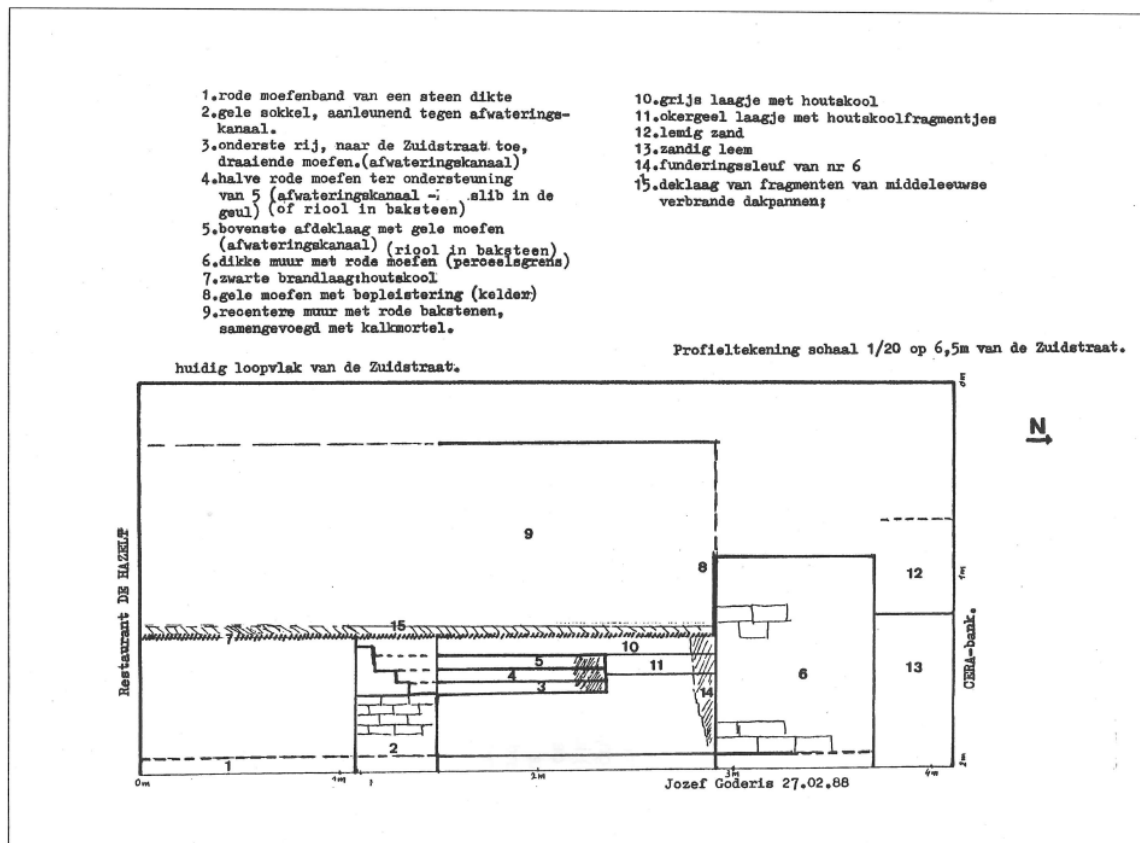
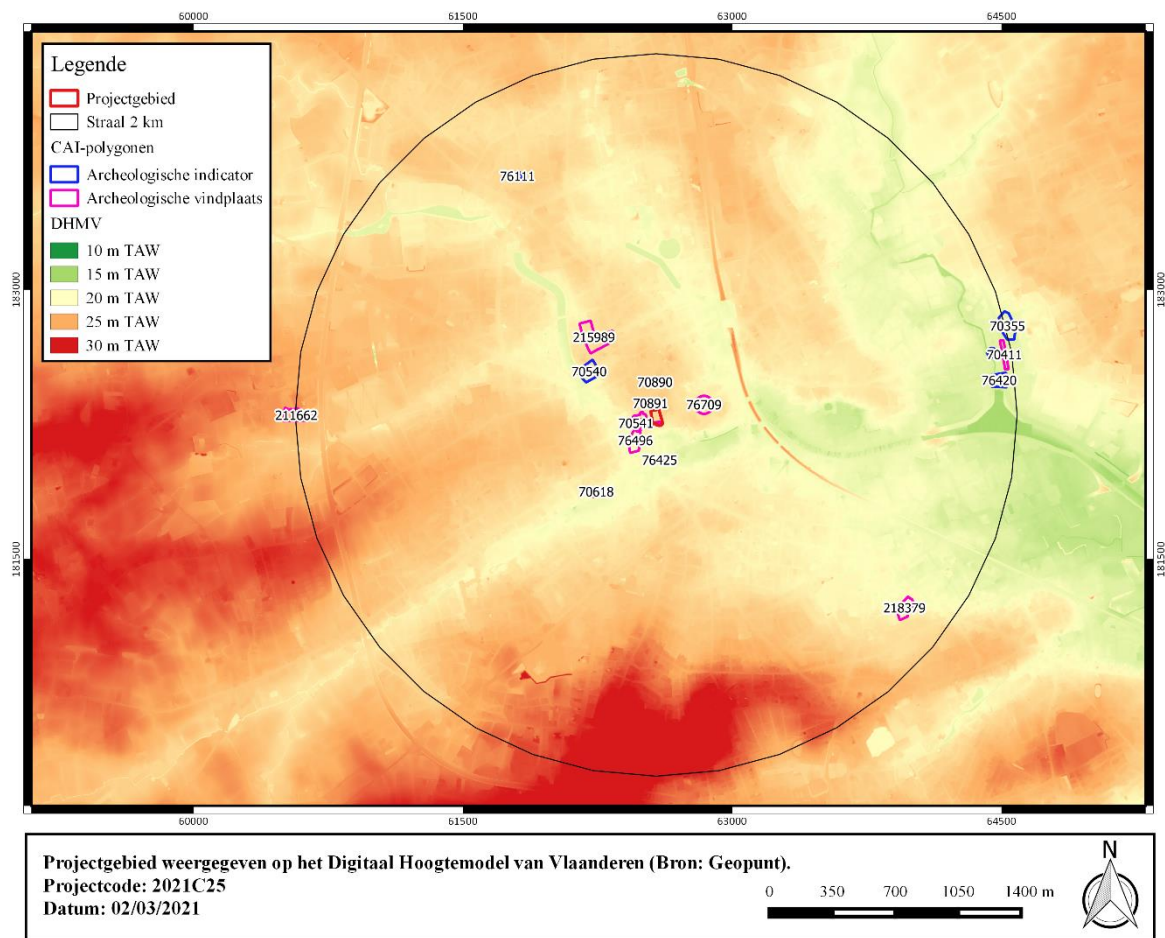

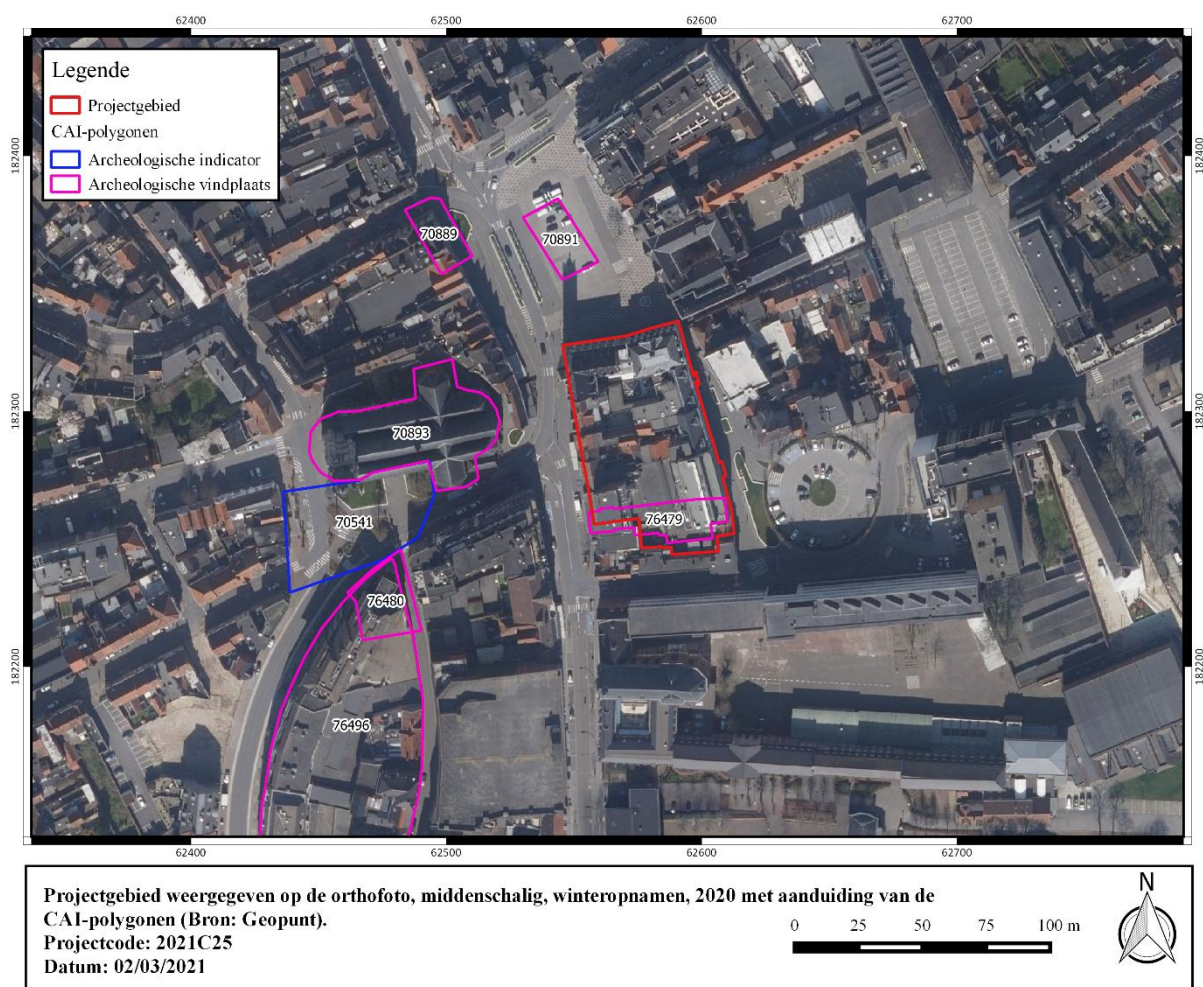
fig. 3

Figuur 15: Opgravingsplannen van het archeologisch onderzoek aan huis Duyvewaardt.

Figuur 16: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen binnen een straal van 2 km van het projectgebied (Bron: Geopunt).

Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 met aanduiding van de CAI-polygonen (Bron: Geopunt).

I. Archeologische vindplaatsen

70411	Controle van werken (1986); NK: 150 m Midden-Romeinse tijd: steen- en pannenbakkerij. De dakpanoven ligt ten noorden van de kleiwinningskuil, op een hogergelegen zandrug. De bovenbouw van de oven is niet gevonden. De vloer van de (cirkelvormige) stookkamer was wel gedeeltelijk bewaard. Verder was er een stookgang en een stookplaats. De resten van een holle boomstam werden geïnterpreteerd als tochtregelaar. en zuiden van de dakpanoven werd een concentratie dakpanfragmenten, waaronder veel misbaksels, aangetroffen. In de nabijheid hiervan trof men verbrande aarde aan. Deze vondst werd geïnterpreteerd als kleiwinningskuil, uitgezet in het alluvium van de Mandel en de Kromme Beek. De kuil werd secundair gebruikt als stortplaats voor ovenresten en misbaksels. Bron: Vanbrabant, K. & Goderis, J. 199, Noodonderzoek van een Romeinse dakpanoven te Roeselare In: Romeinendag 27 maart 1997, 20-24.
70618	Controle van werken (1990); NK: 15 meter Romeinse tijd: potje uit aardewerk. Het blijft inheems reducerend gebakken aardewerk uit ongeveer 180 n. Chr. te zijn. Mogelijk komt dit uit een waterput.

	Tijdens het graven van de funderingen van het recentste gedeelte van het huis van Stefaan Oplinus werd een ronde zwarte vlek waargenomen. Opgraven kan slechts bij het afbreken van het gebouw. De vondst bevindt zich ongeveer rond de dubbele buitendeur van het bijgebouw die ongeveer naar het zuiden wijst. Bron: Jozef Goderis, Vobow, PAMZOV Velzeke
70889	Controle van werken (1983); NK: 15 m Karolingische periode: aardewerk Late middeleeuwen: aardewerk, bakstenen, tegels, schalie, fragmenten van vakwerk. Nieuwe tijd: keldertje met viertal peilers en houten balken vol met rode en zwarte potten als bloempotten die reeds gedeeltelijk afgebroken waren. Daarnaast werd nog aardewerk aangetroffen. Bron: Westvlaamse archaeologica, 1985, 1: p. 28-36: Goderis, J., Recente Middeleeuwse bodemvondsten uit de stadskern van Roeselare en uit de nabijheid van de oude mandelbedding.
70890	Controle van werken (Goderis, J. 1983); NK: 15 meter Middeleeuwen: wegens de onbetrouwbare context van de vondsten (vermenging van 2 sites) is het niet zeker wat het materiaal is dat van deze site afkomstig is: een (klein) deel van het materiaal dat bij locatie cai 70889 vermeld staat, kan dus ook van deze locatie afkomstig zijn. Bron: Westvlaamse archaeologica, 1985, 1: p. 28-36: Goderis, J., Recente Middeleeuwse bodemvondsten uit de stadskern van Roeselare en uit de nabijheid van de oude mandelbedding.
70891	Opgraving (1979, Goderis); NK: 15 meter Late middeleeuwen: Belfort funderingen – De Roeselaarse Halle funderingen Nieuwe tijd: Meestal laatmiddeleeuws tot 17de eeuwse materiaal, Majolica, Grais, veel 17de eeuwse pijpfragmenten. – bakstenen, tegels, schalie Bron: Westvlaamse archaeologica, 1985, 1: p. 28-36: Goderis, J., Recente Middeleeuwse bodemvondsten uit de stadskern van Roeselare en uit de nabijheid van de oude mandelbedding.
70893	Controle van werken; NK: 15 m Middeleeuwen: oorspronkelijk middeleeuwse kerk waarvan enkel de torenbasis overblijft, opgetrokken in zware moefen. In 1488 werd hij platgebrand door de huurlingen van Maximiliaan van Oostenrijk. De oprichtingsdatum is onbekend. Volgens E. de Moreau, zouden de parochies toegewijd aan de H. Michaël in de Karolingische periode (8ste - 9de eeuw) ontstaan zijn.

	Bron: Westvlaamse archaeologica, 1985, 1: p. 28-36: Goderis, J., Recente Middeleeuwse bodemvondsten uit de stadskern van Roeselare en uit de nabijheid van de oude mandelbedding.
76425	Controle van werken (1986, 1987); NK: 15 meter Neolithicum: gepolijste bijl (afkomstig uit het stortpakket) in 14de eeuws stortpakket Late middeleeuwen: onbepaald - Stortpakket uit de 14de eeuw: grote hoeveelheid scherven (ophoging om geschikt te maken voor bebouwing): grijze en roodbakende scherven, reducerend gebakken aardewerk, hoog versierd aardewerk, steengoed, majolica beenderen. Daarnaast bestond vulling ook uit dierlijk bot (slachtafval van rund, naast enkele bekapte schedels van schapen). 17de eeuw: 2-tal bakstenen waterputten - Baksteenmuren (boogvormig metselwerk) gefundeerd op ingeheide palen, opgetrokken boven de waterputten. - postmiddeleeuwse lederfragmenten (schoenzolen en riempje) en aardewerkvondsten Bron: Demiddele, H. 2002: Dierlijke resten uit Middeleeuws Roeselare: Klein seminarie en Huis Duyvewaardt, in Tentoonstelling, Geo- Archeologisch Kijken, Villa Eksternest, Zilverberg, 8 september-13 oktober 2002, p. 38-43. & Goderis, J. 2002: Archeologische waarnemingen in de zuidstraat te Roeselare van 1986 tot 1988, in Tentoonstelling, Geo- Archeologisch Kijken, Villa Eksternest, Zilverberg, 8 september-13 oktober 2002, p. 44-55.
76479	Opgraving (1987); NK: 15 m Volle middeleeuwen: grijze scherven met radstempelversiering. Late middeleeuwen: bakstenen muurpand en een gedeelte van een kelder van vermoedelijk een herenhuis, kuil met aardewerk, schelpen en dierenbotten. Bron: Goderis J. 2002: Archeologische waarnemingen in de Zuidstraat te Roeselare van 1986 tot 1988, in Tentoonstelling, Geo- Archeologisch Kijken, Villa Eksternest, Zilverberg, 8 september-13 oktober 2002, p. 44-55.
76480	Opgraving (2003); NK: 150 meter Late middeleeuwen: bouwkeramiek - aardewerk, protosteengoed, steengoed, reducerend gebakken grijs, oxiderend gebakken rood, majolica, witbakend aardewerk met geel/groen glazuur, keukenporselein, kleipijpen 17de eeuw: funderingsresten brouwerij 18de eeuw: bakstenen, ronde waterput Bron: Goderis J. 2006: Archeologische waarneming op 't Keerhof te Roeselare, in West-Vlaamse Archeokrant, nr. 49, februari 2006, p. 5-15.

76496	Controle van werken (1987); NK: 150 meter Late middeleeuwen: Stortpakket met hierin 14de eeuwse archaeologica en een 2-tal baksteenfunderingen met slordige afwerking. - Voor precieze datering en interpretatie van deze funderingen moet nog verder onderzoek gedaan worden. - Een nivelleringslaag, die met de bouw van de nog bestaande 18de eeuwse gebouwen te associëren is, dekte het geheel af. – twintigtal munten van 1322 tot 1691 – enkele inktpotten in geglaazuurd aardewerk – rijk versierde messenheft Bron: Goderis, J. en J. Termote 1988: Stadsarcheologisch onderzoek in Roeselare, in <i>Archaeologia Mediaevalis</i>, 18-19/03/1988, p. 57-58. - Goderis J. en J. Termote (1987) Roeselare (W.-Vl.): stadsarcheologisch onderzoek, in: <i>Archeologie</i> 1987/2, p. 159.
76709	Controle van werken (2002); NK: 250 meter 20ste eeuw: - ovoïde witte gegladde ongerookte pijpenkop zonder hielmerk -volledig klein potje in grijs steengoed -onderste deel van een houten beeldje van een trommelaar in Afrikaanse stijl -verbrand en versinterd gondspoor Bron: S.n. 2003, Activiteitenverslag 2002 van de Vereniging voor Oudheidkundig Bodemonderzoek in West-Vlaanderen, Algemene vergadering 19 maart 2003.
211662	Mechanische prospectie (2013); NK: onbepaald Late middeleeuwen: Greppel en gracht, met in de vulling een concentratie aardewerkfragmenten rood gebakken aardewerk. WO I: Fragmenten van loopgraven en inslagen van obussen. Bron: Ryssaert C. 2013: Archeologisch proefsleuvenonderzoek. Oostnieuwkerksesteenweg, Roeselare, Rapport Anteagroep, Antwerpen.
215989	Mechanische prospectie (2014); NK: 15 m Nieuwe tijd: gracht, poel, resten van bakstenen muren, kuilen, paalkuilen. Bron: Reyns N., Bruggeman J., Cléda B. 2016: Archeologisch vooronderzoek Roeselare - Noordstraat 'Het Laere', Rapporten All-Archeo bvba 203, Temse.
218379	Mechanische prospectie (2017); NK: 15 meter 19e eeuw: muurresten, puinkuilen en resten van gracht die de hoeve omringt. Bron: Acke B., Bracke M., Van Quaethem K. 2017: Archeologienota Roeselare Het Seminariegoed. Archeologienota. Verslag van resultaten.

II. Archeologische indicatoren

Veldprospecties

70355	Veldprospectie; NK: 150 m Romeinse tijd: aardewerk, imbrices, tegulae
70367	Veldprospectie; NK: 150 m Mesolithicum: lithisch materiaal.
76420	Veldprospectie; NK: 15 m Late middeleeuwen: site met walgracht.

Toevalsvondst

70540	Toevalsvondst (1899); NK: toponiem Midden-Romeinse tijd: mesheft in de vorm van een buste van Minerva, in brons (bewaard in KMKG, Brussel) Bron: Goderis, J. 1994: twee Romeinse mesheften gevonden te Roeselare, in Westvlaamse Archaeologica, 10, p. 61-69.
70541	Toevalsvondst; NK: 150 meter Romeinse tijd: fragment van een waterleiding in gebakken aarde Bron: Goeminne H. 1967-1968, West-Vlaanderen tussen Leie en Kustvlakte gedurende de Romeinse periode, onuitgegeven licentiaatsverhandeling Universiteit Gent.
76111	Toevalsvondst (1965); NK: 250 m Midden-neolithicum: gepolijste bijl uit lichtgrijze silex met donkergrijze vlekken. Bron: Goderis J. 1990: Silex-werktuigen, gevonden te Roeselare in de jaren zestig, in Westvlaamse Archaeologica, 6, 2, p. 63.

1.4.3.2 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen

De oudste sporen van menselijke activiteit in het grondgebied van Roeselare dateren uit het epipaleolithicum. Deze eerste nederzettingen met woningen op palen en platforms situeren zich op de hoger gelegen zandruggronden aan de Mandel. De pre-stedelijke kern zou ontstaan zijn aan het kruispunt van de Romeinse diverticula Bavai-Aardenburg en Doornik-Oudenburg. De eerste vermelding is als *Roslar* in 822 in een oorkonde waarin Lodewijk de Vrome het gebied schenkt aan de Sint-Pietersabdij. In 957 krijgt Roeselare reeds een wekelijkse markt. In 957 geeft Boudewijn III de Jongere toelating om de stad te versterken tegen Noormannen-invallen. Allicht betreft het 's Gravenwal die bij Sanderus is aangeduid als een versterkte woning op een omwalde terp ten westen van de Sint-Michielskerk. Roeselare krijgt de stadsrechten van Margaretha van Constantinopel in 1250.

De heerlijkheid Roeselare bestaat uit het zogenaamde 'Roeselare-Binnen' en 'Roeselare-buiten' en is verdeeld in 23 heerlijkheden. In de late middeleeuwen fungeert Roeselare als een centrum van weefnijverheid, doch aan het eind van de 15de eeuw is er een recessie omwille van de concurrentie van omringende steden. Vanaf de 16de eeuw is er een geleidelijke reconversie naar de linnennijverheid die zich verder zal ontwikkelen gedurende de relatief rustige periode onder Albrecht en Isabella (1598-1621). De economische heropleving komt tot een eind ten gevolge van de Frans-Spaanse oorlogen.

De Oostenrijkse periode luidt een periode van relatieve welvaart in. In 1751-1754 wordt de steenweg Brugge-Roeselare-Menen-Rijsel aangelegd, en de Franse aanwezigheid drijft de linnenproductie de hoogte in. De linnenweverij kan in de 19de eeuw echter niet concurreren met de mechanisch gesponnen garen uit Engeland, wat resulteert in nieuwe infrastructuurwerken en de uitbouw van transportmogelijkheden. In de tweede helft van de 19de eeuw worden verschillende spoorwegen aangelegd. De doorgedreven mechanisering en de bouw van fabrieken leidt tot een aanzienlijke demografische groei en een stadsuitbreiding.

In oktober 1914 woedden gevechten langs de oostelijke stadzijde, het kanaal en in de Aardappelhoek, waarbij ca. 150 gebouwen in as worden gelegd. Roeselare zal zich gedurende WO I in het Duitse 'Etappengebied' bevinden met aan de westelijke stadsgrens de 'Flanderstellung'. De stad ontwikkelt zich tot een knooppunt van het Duitse militaire transport. Vanaf juli 1917 is er een toename van Britse bombardementen met veel verwoestingen tot gevolg. Vanaf 7 januari 1918 is er een aanleg van Duitse verdedigingswerken in het O.-stadsdeel; in september 1918, plaatsen zij twee verdragende kannonnen op het oefenplein bij de Spanjemolen. Gezien de nabije ligging van het projectgebied bij het station is het niet ondenkbaar dat er ter hoogte van het onderzoeksterrein schermutselingen hebben plaatsgevonden. Gedurende WO II kent de stad Roeselare weinig schade.

Het betoelagen van de woningbouw na W.O. II stimuleert het bouwen van sociale woonwijken in nieuwe gebieden rondom de stad.²

² Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Roeselare [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120731> (geraadpleegd op 30 juni 2017).

1.4.3.3 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen

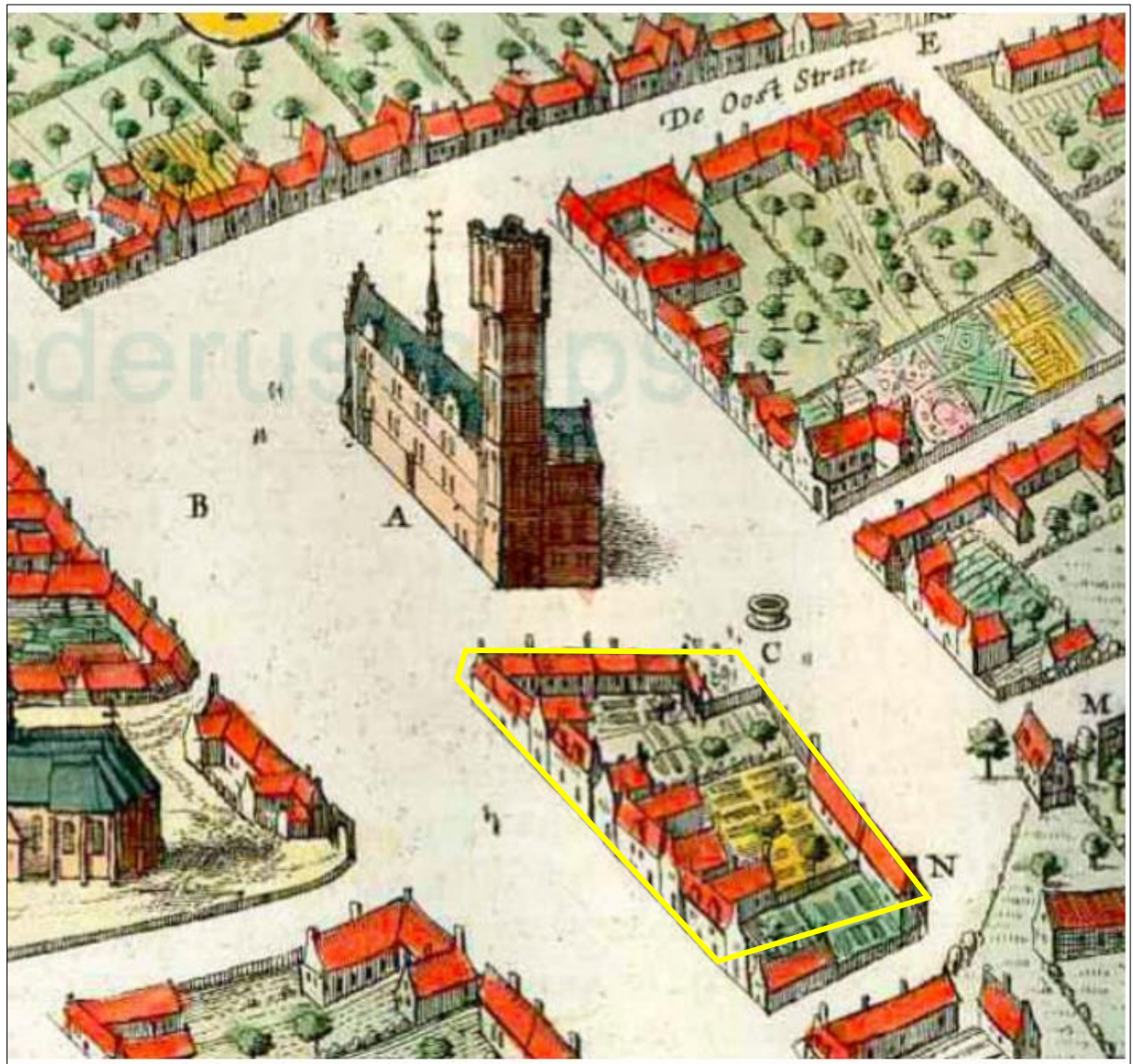
Onderstaande historische-cartografische analyse is gebaseerd op de historische nota die recent voor het Stadhuis van Roeselare werd opgemaakt.³

Het stadhuis van Roeselare is gelegen in het hart van de stad, met aan de noordzijde de Grote Markt en ten westen de laatgotische Sint-Michielskerk (1504). Van oudsher vormde de Grote Markt het politiek, economisch en commercieel centrum. De middeleeuwse stadshalle en belfort waren oorspronkelijk opgetrokken in het midden van de Grote markt, zoals afgebeeld in de *Flandria Illustrata* (1641). Binnen het projectgebied is reeds een woonblok aanwezig bestaande uit een ruim aantal woningen met bijhorende tuinen. Op de zuidoostelijke hoek van het woonblok situeert zich *den Haselt* (N in de legende). De bebouwing concentreert zich aan de buitenzijde van het woonblok. Het centrale terreindeel bestaat uit tuinen, van elkaar gescheiden door tuinmuurtjes.

Binnen de projectgrenzen is er aldus een zeer hoge trefkans op bewoningssporen uit de middeleeuwen en zelfs vroeger.

³ Bressers Architecten & B-Architecten. 2020

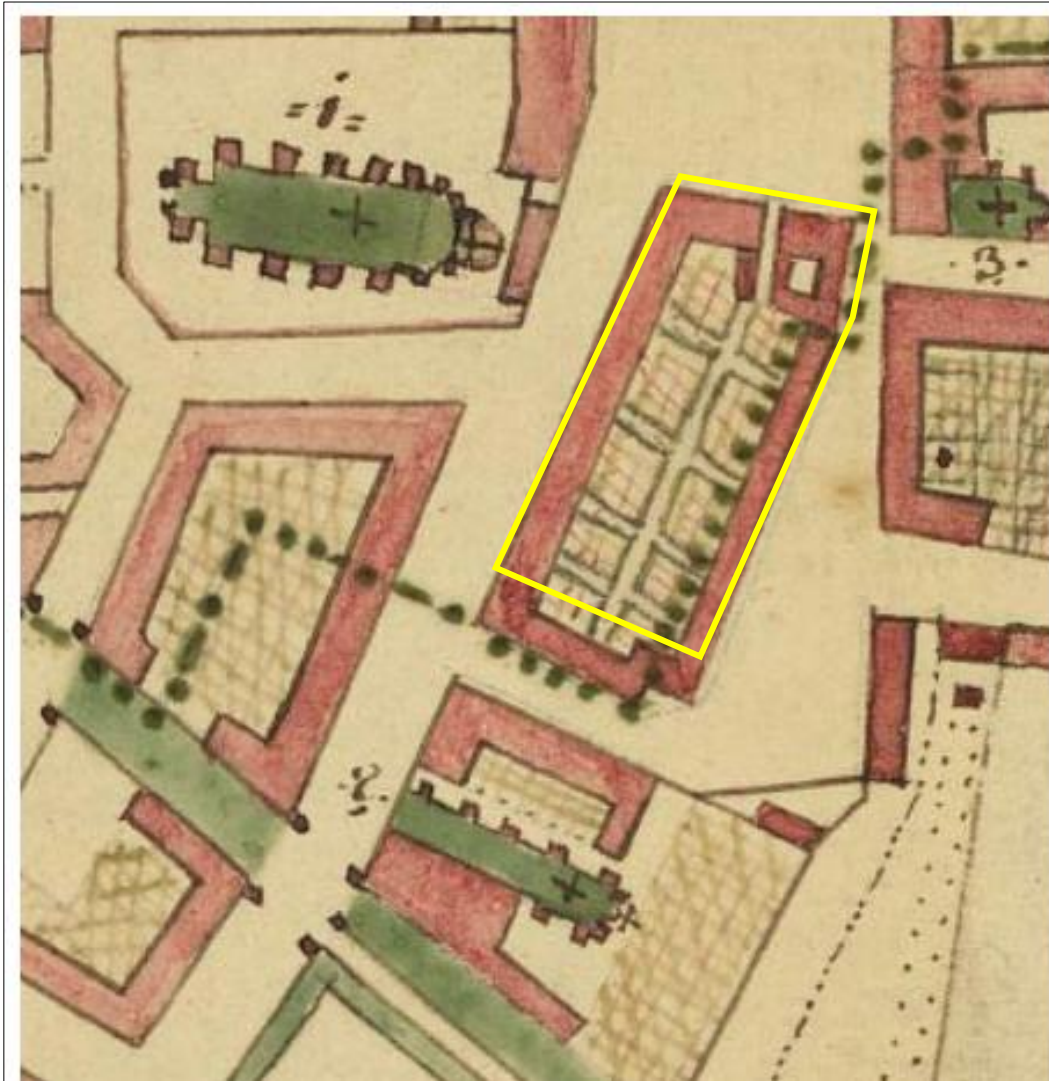

Figuur 18: Projectgebied weergegeven op het plan uit *Flandria Illustrata* door Sanderus, 1641 (Bron: Universiteitsbibliotheek Gent).

In 1704 stortte het belfort in en nam de stadshalle mee in zijn val. In 1711 werd een kleine stadshalle heropgebouwd op de zuidoostzijde van de Grote Markt, maar ook deze raakte zwaar beschadigd in 1749 ten gevolge van een grote brand. Uiteindelijk werd in 1771 het huidige stadhuis gerealiseerd in Lodewijk-XV-stijl. Sindsdien maakt het stadhuis deel uit van het bouwblok, begrensd door de drukke Zuidstraat, één van de oudste straten van Roeselare, de rustige Patersstraat en de Botermarkt (voormalige Zwijnsmarkt). Dit bouwblok bestond oorspronkelijk uit woonhuizen en winkelpanden, maar werd in het laatste kwart van de 20ste eeuw geleidelijk aan geïncorporeerd in het stadhuiscomplex.

Op *Plan de ville de Roulers* uit 1786 en de Ferrariskaart (1771-1777) is voor het eerst het huidige stadhuis te zien en maakt het gebouw deel uit van een bouwblok. Het binnengebied van het bouwblok blijft onbebouwd. Er is duidelijk een straat aanwezig tussen het stadhuis en het gebouw ten westen ervan. Op de Ferrariskaart sluit het woonblok ten zuiden aan bij het complex van het Klein Seminarie. Deze verbinding is allicht een onnauwkeurigheid op de Ferrariskaart.

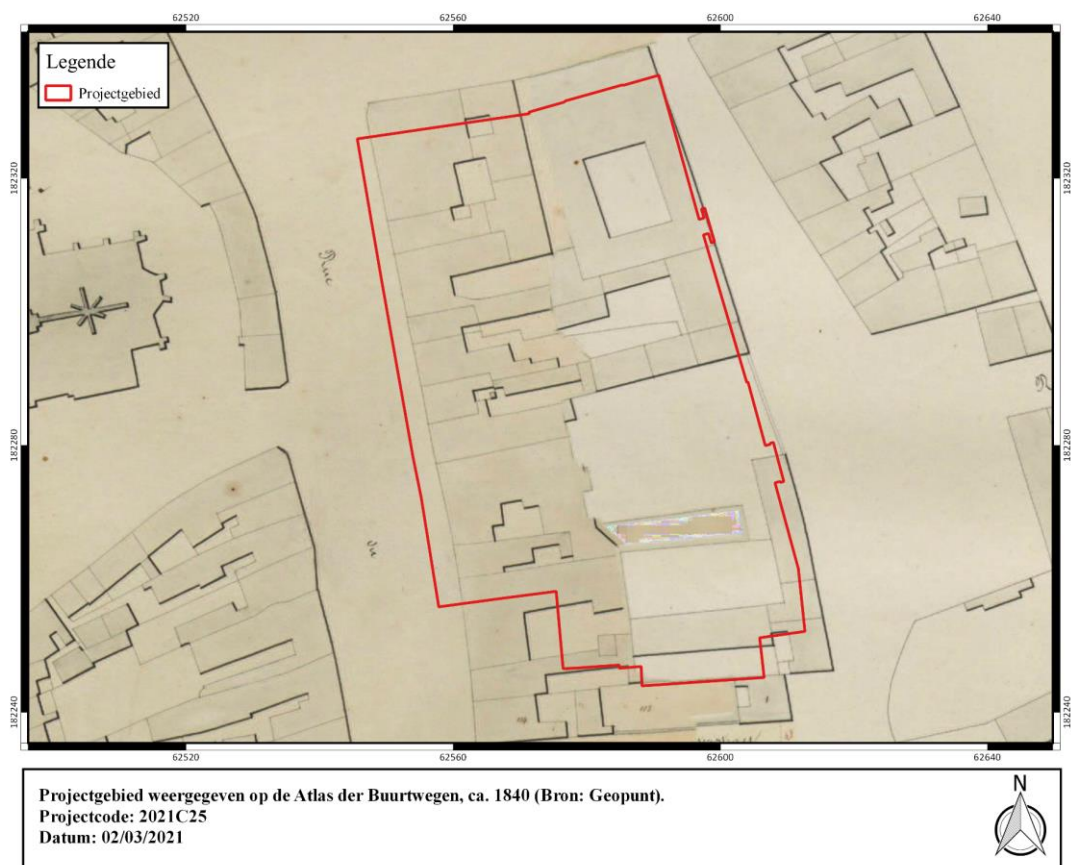

Figuur 19: Projectgebied weergegeven op het Plan de Ville de Roulers uit 1786 (Bron: KBR).

Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

Op de Atlas der Buurtwegen en het plan uit 1854 is het huidige stadhuis te zien. Ten westen van het stadhuis is er duidelijk een steegje aanwezig. Het classicistisch gebouw aan de westkant van dit steegje was op het einde van de eeuw een winkelpand en werd rond 1914 omgedoopt tot 19^e “De Groote Bazar”. Het grondplan van het stadhuis is tegenover de vorige kaart min of meer bewaard gebleven, een voorbouw en een achterbouw, gesitueerd rond een binnenkoer. Tegenover de vorige kaart is het bouwblok weinig veranderd, afgezien van de toenemende bebouwing, nu ook in het binnengebied.

Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).

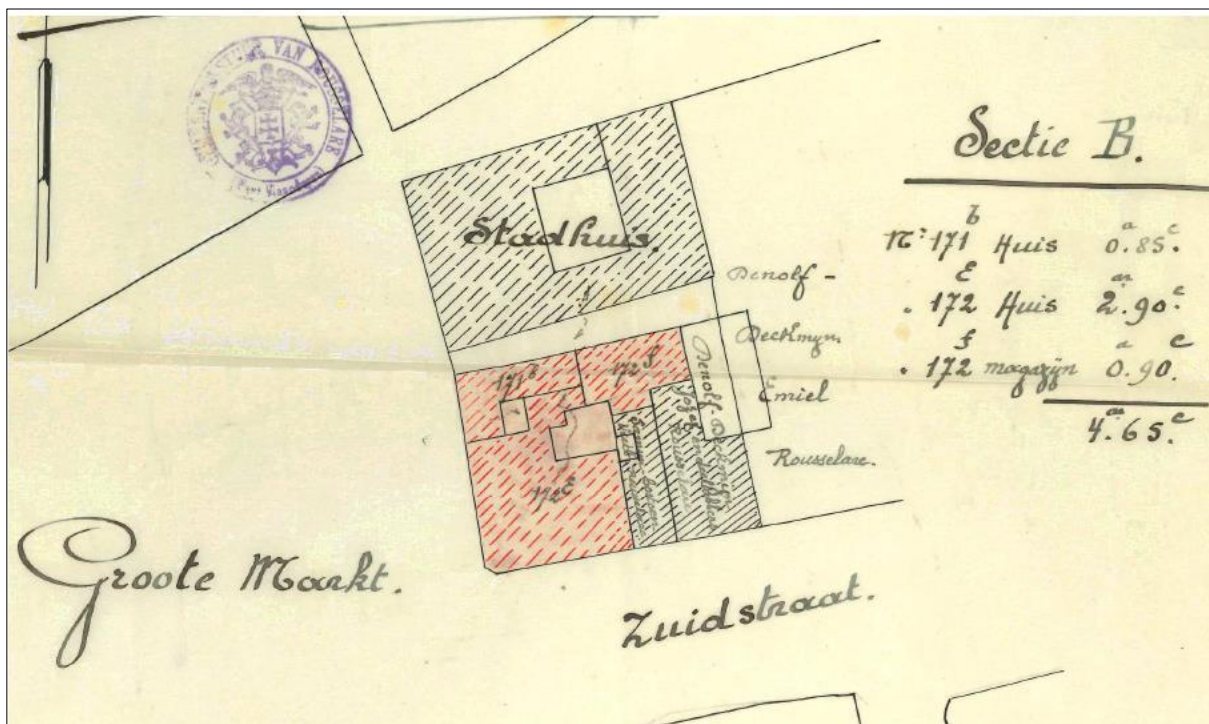
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op het kadastraal plan van 1854 (Bron: KBR).

Op de kadastrale situatieschets is de naoorlogse situatie zichtbaar. Roeselare behoorde tot één van de zwaarst getroffen gebieden en ook het stadhuis werd zwaar beschadigd. Doch bleef de volumetrie, bestaande uit een rechthoekige voorbouw en een U-vormige achterbouw, goed bewaard. In 1919 besliste het schepencollege dat het stadhuis uitgebreid moest worden, hiertoe werden de westelijke percelen van het voormalig winkelpand “De Groote Bazar” en het hoekhuis gekocht. De nieuwbouw ten westen van het “oude” stadhuis met belfort zal pas circa 1925 gebouwd worden.

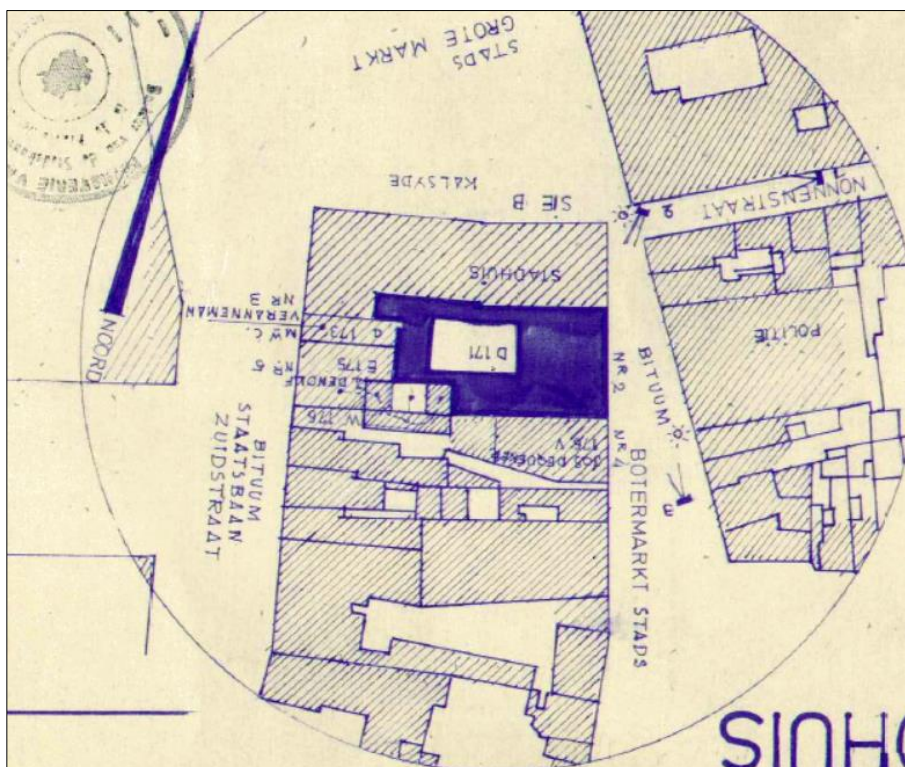
Op deze situatieschets is het naoorlogse bouwblok zichtbaar. Voor het eerst is ook het belfort zichtbaar, dat gebouwd werd in 1925-26. In 1971 werd de Botermarkt nummer 2 opgekocht door de stad en geïncorporeerd in het stadhuiscomplex. In 1971-1976 werd de oude U-vormige achterbouw afgebroken en vervangen door een nieuwbouw die ook het perceel op de Botermarkt nummer 2 innam. In 1962 kocht het stadsbestuur ook de percelen ter hoogte van de Botermarkt nummer 3 op om het als maar groeiende politiecommissariaat in een aparte nieuwbouw te huisvesten. Rond 1970 werd hier het stadsarchief in ondergebracht en werd het bestaande gebouw heringericht. Later werd aan dit perceel Botermarkt nummer 16 toegevoegd. In de jaren 1980 werd het stadhuiscomplex verder uitgebreid, zo werd de achterbouw in zuidelijke richting vergroot, nadat de percelen op de Botermarkt nummers 4-8 werd opgekocht. Rond 1986 werden de percelen aan de Botermarkt nummers 12-14 en de Zuidstraat nummer 15 opgekocht om er het kantoorgebouw ABB (in opdracht van CERA) op te trekken. In 1987 werd ook op nummer 17 in de Zuidstraat een kantoorgebouw gerealiseerd. Aan de westkant werden de percelen naast de stadshalle opgekocht en ingericht om nieuwe stadsdiensten in onder te brengen. In de jaren 1980 werd eerst het perceel op Zuidstraat nummer 3 geïncorporeerd in het stadhuiscomplex. Het bestaande gebouw werd afgebroken en vervangen door een nieuwbouw. In 1986 werd het gebouw op de Zuidstraat nummer 5 opgekocht en verbouwd om een jeugd-, info- en toerismecentrum in te richten.

De oorspronkelijke bebouwing binnen het woonblok werd de voorbije decennia dus stelselmatig gesloopt. Dit bouwblok bestond oorspronkelijk uit woonhuizen en winkelpanden, maar werd in het laatste kwart van de 20^e eeuw geleidelijk aan geïncorporeerd in het stadhuiscomplex.

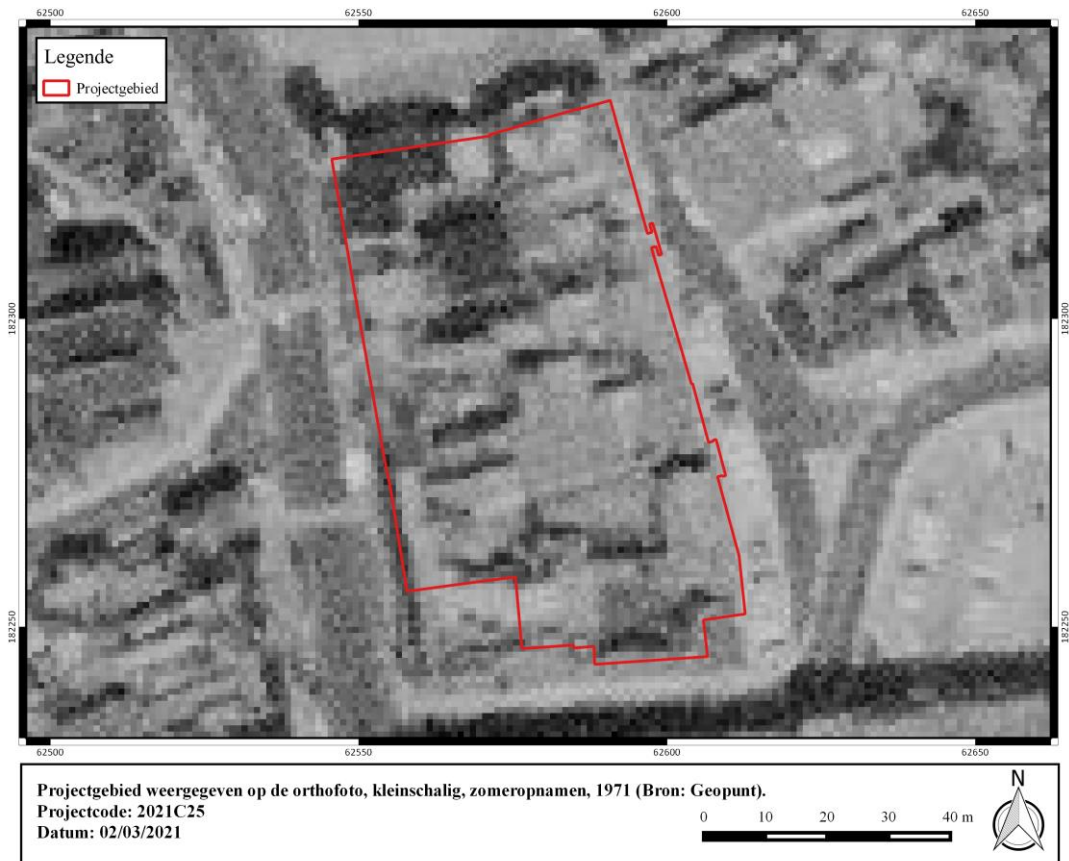
Figuur 23: Situatieschets 1919 (Bron: Kadastraal Archief West-Vlaanderen).

Figuur 24: Situatieschets 1971 (Bron: Kadastraal Archief West-Vlaanderen).

1.4.3.4 Huidige gebruik en verstoringen

De orthofotosequentie geeft een zekere evolutie weer in het bodemgebruik binnen de contour van het plangebied gedurende de laatste decennia. Reeds op de oudste luchtopname is grotendeels de bestaande toestand waar te nemen, doch de voorbije decennia wordt het woonblok geleidelijk opgenomen in het complex van het stadhuis, wat de sloop, bouw en herbouw van een aantal gebouwen met zich meebracht.

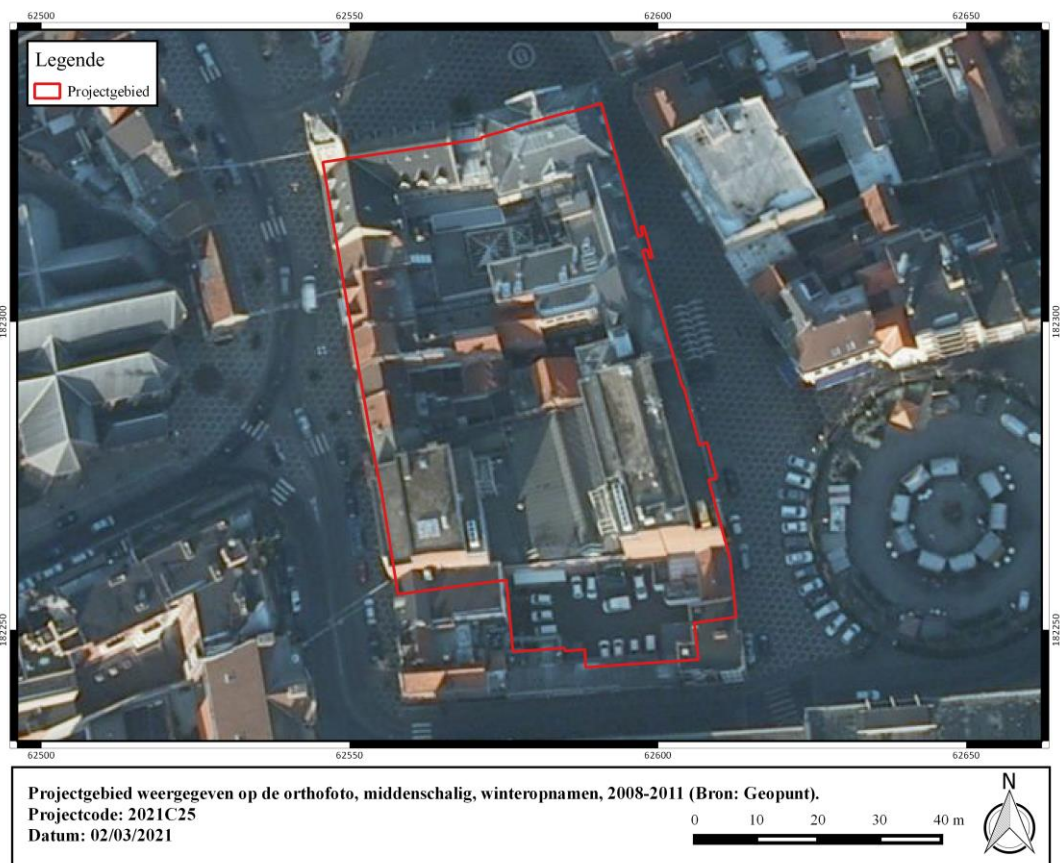
Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).

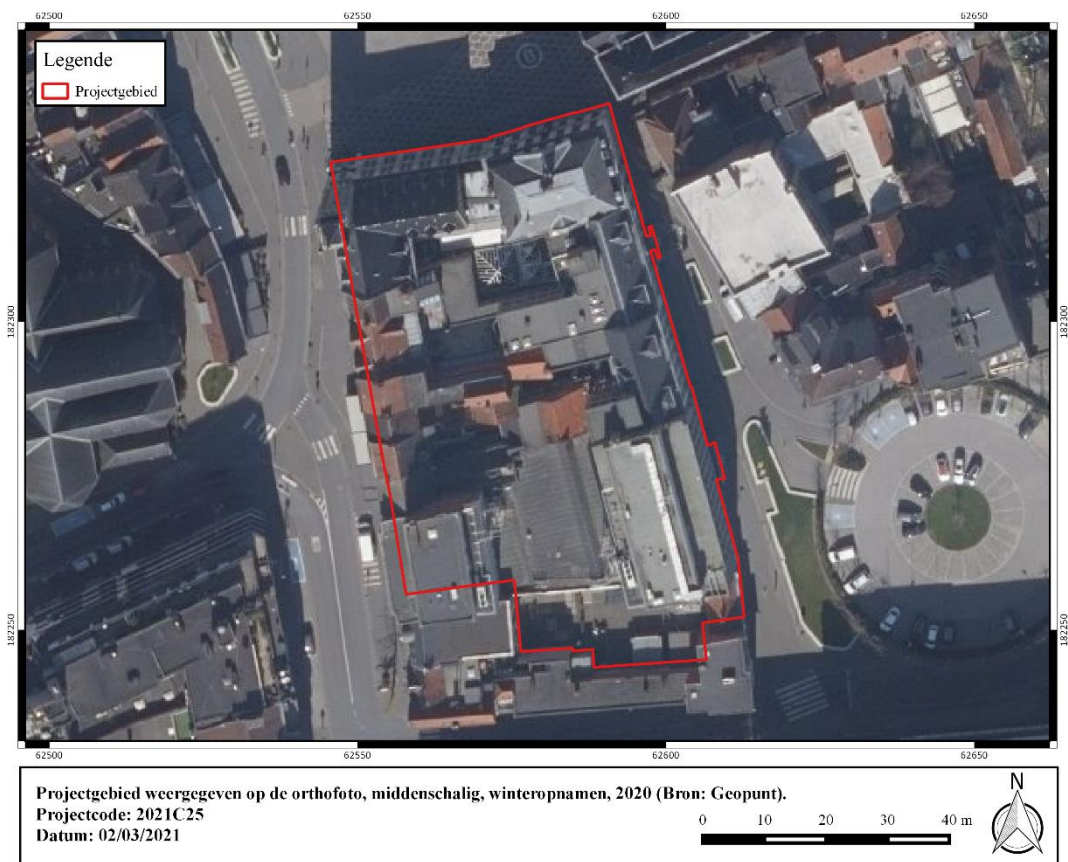
Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).

Figuur 28: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).

Figuur 29: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).

Figuur 30: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2020 (Bron: Geopunt).

1.5 Synthese

Deze archeologienota wordt opgemaakt in kader van de sloop van gedeeltelijke constructies, de restauratie van het historisch stadhuis en belfort en de realisatie van een nieuw stadhuis gelegen in het bouwblok tussen de Grote Markt, de Botermarkt de Patersstraat en de Zuidstraat in Roeselare. De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt ca. 4145 m². De geplande bodemingrepen hebben betrekking op een gecombineerde oppervlakte van ca. 1913 m². Op heden is het plangebied reeds grotendeels onderkelderd. Het betreft kruipkelders, kelders met één ondergronds niveau en kelders met twee ondergrondse niveaus.

De stadskern van Roeselare is tot ontwikkeling gekomen op het Weichseliaan terras ten noorden van de Mandel. Het plangebied situeert zich op een hoogte van ca. 21.4 – 22.6 m TAW en helt licht af naar het zuiden, richting de Mandel. De Quartairgeologische kaart geeft een profielopbouw weer van fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan, gevolgd door een eolische afzetting van het Weichseliaan tot vroeg-Holoceen. De top bestaat uit een fluviatiele afzetting van het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal. De bodemkaart geeft geen verdere info omwille van de bebouwde toestand.

Archeologisch onderzoek binnen en in de directe omgeving van het plangebied bracht reeds bewoningssporen uit de middeleeuwen aan het licht, wat niet verwonderlijk is rekening houdende met de ligging van het projectgebied binnen de historische stadskern van Roeselare. Ook oudere sporen uit de metaaltijden of Romeinse periode kunnen aangetroffen worden.

De historisch-cartografische bronnen wijzen op een terrein dat de voorbije eeuwen bebouwd was. Reeds op het plan van Sanderus uit 1640 valt het plangebied samen met een woonblok. Op basis van het reeds uitgevoerd onderzoek kan vermoed worden dat dit bouwblok teruggaat tot de middeleeuwen. De bebouwing concentreert zich aan de straatzijden, het binnenterrein bestaat uit stadstuintjes, van elkaar gescheiden door tuinmuren. Uiteindelijk werd in 1771 het huidige stadhuis gerealiseerd in Lodewijk-XV-stijl. Sindsdien maakt het stadhuis deel uit van het bouwblok, begrensd door de drukke Zuidstraat, één van de oudste straten van Roeselare, de rustige Patersstraat en de Botermarkt (voormalige Zwijnsmarkt). Dit bouwblok bestond oorspronkelijk uit woonhuizen en winkelpanden, maar werd in het laatste kwart van de 20ste eeuw geleidelijk aan geïncorporeerd in het stadhuiscomplex.

Op basis van het bureauonderzoek kan de archeologische verwachting binnen de projectgrenzen als hoog ingeschat worden. In de zone die wordt bedreigd door de geplande werken (ca. 1913 m²) kunnen archeologische sporen worden aangetroffen die inzicht kunnen bieden in de stadsontwikkeling van Roeselare. De ligging van het plangebied ter hoogte van een woonblok die teruggaat tot de middeleeuwen wijst op een hoge trefkans op bewoningssporen uit de middeleeuwen. Gezien de ligging in een stadscontext, waarbij een complexe verticale stratigrafie verwacht wordt, met het voorkomen van puinpakketten, funderingen, vloeren,... in de bodem, is het uitvoeren van een verder vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefputten de enige relevante onderzoeksmethode om deze site te onderzoeken. Een onderzoek met behulp van proefputten kan duidelijkheid verschaffen omtrent de reële bedreiging van de bouwwerken (inschatting van het archeologisch niveau, de bewaringstoestand van de archeologische resten en de verstoringsgraad binnen het plangebied).

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2021

AGIV

BRESSERS ARCHITECTEN & B-ARCHITECTEN. 2020. Historische Nota van het Stadhuis van Roeselare, 105p.

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

GODERIS, J. 2002. Archeologische waarnemingen in de Zuidstraat te Roeselare van 1986 tot 1988, in: Tentoonstelling geo-archeologisch kijken, Villa Eksternest Zilverberg Bergstraat 27 Roeselare, 8 september - 13 oktober 2002, Roeselare, pp.44-55.

Kadastraal Archief West-Vlaanderen

Koninklijk Belgisch Rijksarchief

NGI Cartesius

Universiteitsbibliotheek Gent

VAN RANST, E. & SYS, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

